

WIJ WILLEM ALEXANDER,
BIJ DE GRATIE GODS,
KONING DER NEDERLANDEN,
PRINS VAN ORANJE-NASSAU,
ENZ. ENZ. ENZ.

Wijziging van de Wet educatie en beroepsonderwijs in verband met het stellen van vereisten aan de benoeming of tewerkstelling van mbo-docenten die onderwijs verzorgen in de Nederlandse taal, rekenen en burgerschap (vereisten mbo-docenten basisvaardigheden)

Voorstel van wet

Allen, die deze zullen zien of horen lezen, saluut! doen te weten:

Alzo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenselijk is om de vakdidactische en vakinhoudelijke kennis- en vaardigheden van mbo-docenten die onderwijs verzorgen in de Nederlandse taal, rekenen en burgerschap te versterken door vereisten te stellen aan de benoeming of tewerkstelling van deze docenten;

Zo is het, dat Wij, de Afdeling advisering van de Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Artikel I. Wijziging van de Wet educatie en beroepsonderwijs

De Wet educatie en beroepsonderwijs wordt als volgt gewijzigd:

A

In artikel 1.1.1 worden in de alfabetische volgorde de volgende begripsbepalingen ingevoegd:

geschiktheidsverklaring basisvaardigheid: geschiktheidsverklaring als bedoeld in artikel 4.3.11;

geschiktheidsverklaring Pdg: geschiktheidsverklaring als bedoeld in artikel 4.3.1;

geschiktheidsverklaring Zib: geschiktheidsverklaring als bedoeld in artikel 4.3.5;.

B

In artikel 1.4a.1, eerste lid, wordt "titel 4, voor zover het betreft de artikelen 7.4.4 en 7.4.5, achtste lid," vervangen door "artikel 7.4.4".

C

Artikel 4.2.1 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het tweede lid, onderdeel b, onder 6°, wordt "artikel 4.2.1a" vervangen door "artikel 4.2.2a".
2. In het tweede lid, onderdeel b, onder 7°, wordt na "voor zover dat getuigschrift betrekking heeft op" ingevoegd "het beroepsonderwijs of op".
3. In het tweede lid, onderdeel c, wordt "artikel 4.2.4" vervangen door "artikel 4.3.1" en vervalt "en".
4. In het tweede lid wordt onder verlettering van onderdeel d tot onderdeel e, een onderdeel ingevoegd, luidende:
 - d. in het bezit is van een geschiktheidsverklaring Zib, en.
5. In het derde lid wordt "artikel 4.2.4" vervangen door "artikel 4.3.1".
6. Na het derde lid wordt een lid ingevoegd, luidende:
 - 3a. Het bevoegd gezag kan degene die in het bezit is van een geschiktheidsverklaring Zib voor ten hoogste twee aaneengesloten studiejaren tot docent benoemen. Het bevoegd gezag kan deze periode, al dan niet onder het stellen van voorwaarden, verlengen met ten hoogste twee jaar als dat bevoegd gezag daarvoor redenen aanwezig acht. Het bevoegd gezag beschikt over geordende gegevens met betrekking tot de toepassing van de tweede volzin.
7. In het vijfde en zesde lid wordt "tweede lid, onder b en c" vervangen door "tweede lid, onderdeel b, c en d".

D

Artikel 4.2.1a wordt vernummerd tot 4.2.2a, en ingevoegd na artikel 4.2.2.

E

Na artikel 4.2.1 wordt een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 4.2.1a. Vereisten benoeming of tewerkstelling docent basisvaardigheden Nederlandse taal, rekenen en burgerschap

1. In afwijking van artikel 4.2.1, tweede lid, onderdelen b, c en d, kan tot docent die onderwijs verzorgt in het generieke examenonderdeel Nederlandse taal, rekenen of burgerschap aan een instelling slechts worden benoemd of tewerkgesteld zonder benoeming, degene die in het bezit is van:
 - a. een bij ministeriële regeling aangewezen getuigschrift als bedoeld in artikel 7.11, eerste lid, van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek van een met goed gevolg afgelegd afsluitend examen van een aan een hogeschool verbonden opleiding gericht op het beroep van leraar in het voortgezet onderwijs, waaruit blijkt dat diegene voldoet aan de bekwaamheidseisen, bedoeld in artikel 4.2.3, eerste lid, en kennis en vaardigheden heeft van de vakinhoud en vakdidactiek van het betreffende generieke examenonderdeel,
 - b. een bij ministeriële regeling aangewezen getuigschrift als bedoeld in artikel 175 van de Wet op het hoger beroepsonderwijs van een met goed gevolg afgelegd staatsexamen, voor zover overeenkomend met een getuigschrift als bedoeld onder a, waaruit blijkt dat diegene voldoet aan de bekwaamheidseisen, bedoeld in artikel 4.2.3, eerste lid, en kennis en vaardigheden heeft van de vakinhoud en vakdidactiek van het betreffende generieke examenonderdeel,
 - c. een bij ministeriële regeling aangewezen getuigschrift als bedoeld in artikel 7.11, eerste lid, van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek van een met goed gevolg afgelegd afsluitend examen van een universitaire lerarenopleiding, waaruit blijkt dat diegene voldoet aan de bekwaamheidseisen, bedoeld in artikel 4.2.3, eerste lid, en kennis en vaardigheden heeft van de vakinhoud en vakdidactiek van het betreffende generieke examenonderdeel,
 - d. een getuigschrift of diploma van een opleiding die vóór 1 augustus 1991 was gericht op het beroep van leraar in het voortgezet onderwijs, waaruit blijkt dat diegene voldoet aan de bekwaamheidseisen, bedoeld in artikel 4.2.3, eerste lid, en kennis en vaardigheden heeft van de vakinhoud en vakdidactiek van het betreffende generieke examenonderdeel,
 - e. een ten aanzien van het door hem te geven onderwijs verleende erkenning van beroepskwalificaties als bedoeld in artikel 5 van de Algemene wet erkenning EU-beroepskwalificaties, waaruit blijkt dat diegene voldoet aan de bekwaamheidseisen,

bedoeld in artikel 4.2.3, eerste lid, en kennis en vaardigheden heeft van de vakinhoud en vakdidactiek van het betreffende generieke examenonderdeel,

f. een op grond van artikel 4.2.2a gelijkgesteld buitenlands getuigschrift of diploma, waaruit blijkt dat diegene voldoet aan de bekwaamheidseisen, bedoeld in artikel 4.2.3, eerste lid, en kennis en vaardigheden heeft van de vakinhoud en vakdidactiek van het betreffende generieke examenonderdeel,

g. een bij ministeriële regeling aangewezen getuigschrift bekwaamheidsonderzoek als bedoeld in artikel 7a.3 van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek, voor zover dat getuigschrift betrekking heeft op het beroepsonderwijs of op een bevoegdheid om les te geven in het voortgezet onderwijs, waaruit blijkt dat diegene voldoet aan de bekwaamheidseisen, bedoeld in artikel 4.2.3, eerste lid, en kennis en vaardigheden heeft van de vakinhoud en vakdidactiek van het betreffende generieke examenonderdeel,

h. een bij ministeriële regeling aangewezen geschiktheidsverklaring Zib behorende bij een traject teneinde geschikt te zijn voor het beroep van docent in het generieke examenonderdeel Nederlandse taal, rekenen of burgerschap,

i. een getuigschrift als bedoeld in artikel 7a.6 van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek, of

j. een geschiktheidsverklaring basisvaardigheid.

2. In geval van het eerste lid, onderdeel h, vindt desbetreffende benoeming of tewerkstelling van die betrokkene plaats voor een periode van ten hoogste twee aaneengesloten studiejaren. Het bevoegd gezag kan deze benoemingsperiode, al dan niet onder door dat bevoegd gezag te stellen voorwaarden, verlengen met ten hoogste twee jaren indien het bevoegd gezag daarvoor redenen aanwezig acht. Het bevoegd gezag beschikt over geordende gegevens met betrekking tot de toepassing van de tweede volzin.

3. Indien betrokkene in het bezit is van een getuigschrift als bedoeld in artikel 7a.6 van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek en voldoet aan artikel 4.3.11, derde lid, onderdeel c of d, vindt desbetreffende benoeming of tewerkstelling van die betrokkene plaats voor een periode van ten hoogste twee aaneengesloten studiejaren. Het bevoegd gezag kan deze benoemingsperiode, al dan niet onder door dat bevoegd gezag te stellen voorwaarden, verlengen met ten hoogste twee jaren indien het bevoegd gezag daarvoor redenen aanwezig acht. Het bevoegd gezag beschikt over geordende gegevens met betrekking tot de toepassing van de tweede volzin.

4. In geval van een geschiktheidsverklaring basisvaardigheid vindt desbetreffende benoeming of tewerkstelling van die betrokkene plaats voor een periode van ten hoogste twee aaneengesloten studiejaren. Het bevoegd gezag kan deze benoemingsperiode, al dan niet onder door dat bevoegd gezag te stellen voorwaarden, verlengen met ten hoogste twee jaren indien het bevoegd gezag daarvoor redenen aanwezig acht. Het bevoegd gezag beschikt over geordende gegevens met betrekking tot de toepassing van de tweede volzin.

5. Ten aanzien van een docent als bedoeld in het eerste lid is artikel 4.2.1, derde tot en met zesde lid, niet van toepassing.

6. Dit artikel is niet van toepassing voor zover een docent is belast met contractactiviteiten.

F

In artikel 4.2.2, eerste lid, onderdeel c, wordt "artikel 4.2.1a" vervangen door "artikel 4.2.2a".

G

In artikel 4.2.2a (nieuw) wordt na "artikel 4.2.1, tweede lid, onderdeel b," ingevoegd "of artikel 4.2.1a, eerste lid, onderdelen a tot en met g," en wordt voor "beroepsonderwijs" ingevoegd "betreffend".

H

Na artikel 4.2.3c worden een titelaanduiding en paragraafaanduiding ingevoegd, luidende:

Titel 3. Zij-instroom docentschap

§ 1. Geschiktheidsverklaring Pdg en pedagogisch-didactische scholing

I

De artikelen 4.2.4 en 4.2.5 worden vernummerd tot 4.3.1 en 4.3.2 en geplaatst in hoofdstuk 4, titel 3, paragraaf 1 (nieuw).

J

In artikel 4.3.2 (nieuw) wordt "artikel 4.2.4, derde lid" vervangen door "artikel 4.3.1, derde lid".

K

Na artikel 4.3.2 (nieuw) worden twee paragrafen ingevoegd, luidende:

§ 2. Zij-instroom in het beroep

Artikel 4.3.3. Begripsbepalingen

In deze paragraaf wordt verstaan onder:

instelling voor hoger onderwijs: instelling voor hoger onderwijs als bedoeld in artikel 1.1, onderdeel g, van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek;

instellingsbestuur: instellingsbestuur, bedoeld in artikel 1.1, onderdeel j, van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek.

Artikel 4.3.4. Geschiktheidsonderzoek

1. Een geschiktheidsonderzoek wordt uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van het instellingsbestuur van een instelling voor hoger onderwijs die is erkend op grond van artikel 4.3.6.
2. Het geschiktheidsonderzoek kan worden aangevraagd door het bevoegd gezag dat een zij-instromer wil benoemen, of door degene die als zij-instromer wil worden benoemd. Het instellingsbestuur betreft bij het onderzoek het bevoegd gezag dat de aanvraag indient of, indien de aanvraag door betrokkene zelf is ingediend, een bevoegd gezag dat daartoe in overeenstemming met de aanvrager wordt uitgenodigd.
3. Bij de aanvraag wordt aangetoond dat betrokkene beschikt over:
 - a. een getuigschrift dat is afgegeven op grond van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek, van een met goed gevolg afgelegd afsluitend examen van een opleiding in het wetenschappelijk onderwijs of in het hoger beroepsonderwijs of een erkenning van beroepskwalificaties als bedoeld in artikel 5 van de Algemene wet erkenning EU-beroepskwalificaties voor overeenkomstig onderwijs; of
 - b. een buitenlands getuigschrift dat naar het oordeel van het instellingsbestuur van de instelling voor hoger onderwijs die het geschiktheidsonderzoek uitvoert, gelijkwaardig is aan een getuigschrift als bedoeld in onderdeel a.
4. Het geschiktheidsonderzoek bestaat uit:
 - a. de beoordeling of de gevolgde opleiding en in samenhang daarmee de maatschappelijke ervaring of de beroepservaring van betrokkene voldoende relevant zijn voor de beoogde werkzaamheden aan een instelling, en indien dat het geval is;
 - b. het onderzoek naar de geschiktheid van betrokkene voor het beroep van docent; en
 - c. de beoordeling van de scholing en begeleiding die betrokkene nodig heeft om met goed gevolg deel te kunnen nemen aan het bekwaamheidsonderzoek.
5. In het onderzoek naar de geschiktheid voor het beroep van docent wordt vastgesteld of betrokkene over voldoende kennis, inzicht en vaardigheden beschikt om onderwijs te geven dat voldoet aan de daaraan gestelde kwaliteitseisen, waarbij er rekening mee wordt gehouden dat de betrokkene als zij-instromer wordt begeleid en verder wordt geschoold. De kennis, het inzicht en de vaardigheden zijn afgeleid van de bekwaamheidseisen die gelden voor docenten. In elk geval wordt ook beoordeeld of betrokkene in de feitelijke onderwijssituatie in staat is om verantwoord les te geven.
6. Bij het geschiktheidsonderzoek zijn in gelijke mate betrokken:
 - a. personen die aan een lerarenopleiding onderwijs geven of hebben verzorgd; en

- b. docenten in het betrokken examenonderdeel die niet werkzaam zijn voor het bevoegd gezag dat is betrokken bij het geschiktheidsonderzoek.
7. De aanvrager is aan de uitvoerder van het onderzoek een vergoeding verschuldigd, waarvan de hoogte bij ministeriële regeling kan worden vastgesteld.
8. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur worden nadere regels gesteld voor de uitvoering van het vierde lid, onderdeel b, en het vijfde lid, en kunnen regels worden gesteld ter waarborging van de kwaliteit van het geschiktheidsonderzoek en van de instellingen voor hoger onderwijs die dat onderzoek uitvoeren, regels over de procedure voor het aanvragen van het geschiktheidsonderzoek en regels voor afgifte van de geschiktheidsverklaring.

Artikel 4.3.5. Geschiktheidsverklaring Zib

1. Aan degene die blijkens een geschiktheidsonderzoek als bedoeld in artikel 4.3.4 voldoende geschikt wordt geacht voor het beroep van docent en in staat wordt geacht binnen twee jaar na benoeming met goed gevolg deel te nemen aan het bekwaamheidsonderzoek, bedoeld in artikel 4.3.8, geeft het instellingsbestuur van een instelling voor hoger onderwijs die daartoe op grond van artikel 4.3.6 is erkend, een geschiktheidsverklaring af.
2. Bij ministeriële regeling wordt een model voor de geschiktheidsverklaring vastgesteld.

Artikel 4.3.6. Uitvoeren geschiktheidsonderzoek

1. Onze Minister kan op aanvraag van het instellingsbestuur van de instelling voor hoger onderwijs besluiten dat een instelling voor hoger onderwijs bevoegd is tot:
- a. het uitvoeren of onder zijn verantwoordelijkheid laten uitvoeren van het geschiktheidsonderzoek;
 - b. het afgeven van geschiktheidsverklaringen; of
 - c. het doen van voorstellen over de scholing en begeleiding die volgens het geschiktheidsonderzoek nodig zijn.
2. Onze Minister erkent de instelling voor hoger onderwijs indien het instellingsbestuur van die instelling bij de aanvraag voldoende aannemelijk maakt dat die instelling het geschiktheidsonderzoek onafhankelijk, deskundig en betrouwbaar zal uitvoeren. Bij algemene maatregel van bestuur kunnen regels worden gesteld over de aanvraag en over de behandeling en beoordeling ervan.
3. Onze Minister kan voor de behandeling van de aanvraag een vergoeding in rekening brengen, waarvan de hoogte wordt vastgesteld bij ministeriële regeling.
4. Onze Minister kan de erkenning intrekken indien de instelling voor hoger onderwijs het geschiktheidsonderzoek naar zijn oordeel niet meer onafhankelijk, deskundig of betrouwbaar uitvoert.

Artikel 4.3.7. Scholings- en begeleidingsovereenkomst zij-instroom

1. Degene die in het bezit is van een geschiktheidsverklaring, het bevoegd gezag dat hem benoemt en het instellingsbestuur van de instelling voor hoger onderwijs, bedoeld in artikel 4.3.9, sluiten een scholings- en begeleidingsovereenkomst.
2. In deze overeenkomst worden de rechten en verplichtingen van de drie betrokken partijen vastgelegd over de scholing en begeleiding die op grond van de afgegeven geschiktheidsverklaring noodzakelijk worden geacht.
3. Indien blijkt dat de scholing of begeleiding niet volgens de overeenkomst kan worden uitgevoerd, treft het bevoegd gezag respectievelijk het instellingsbestuur van de instelling voor hoger onderwijs tijdig een toereikende vervangende voorziening.
4. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen nadere regels worden gesteld voor de uitvoering van het eerste lid, waaronder in elk geval regels ter waarborging van de kwaliteit van de scholings- en begeleidingsovereenkomst.
5. Voor zover betrokkene de werkzaamheden waarvoor hij in het bezit is van een geschiktheidsverklaring, bij twee of meer bevoegde gezagsorganen verricht, zorgen deze bevoegde gezagsorganen ervoor dat de overeenkomsten, bedoeld in het eerste lid, waarbij zij wat de betrokkene betreft partij zijn, op elkaar worden afgestemd. Zo nodig wordt met dat doel een al gesloten overeenkomst gewijzigd.

Artikel 4.3.8. Bekwaamheidsonderzoek

Het bekwaamheidsonderzoek heeft tot doel vast te stellen of de zij-instromer voldoet aan de in artikel 4.2.3, eerste lid, bedoelde bekwaamheidseisen voor het onderwijs dat betrokkene als docent wil gaan geven.

Artikel 4.3.9. Uitvoeren scholing, begeleiding en bekwaamheidsonderzoek

1. Het instellingsbestuur van een instelling voor hoger onderwijs die opleidt voor bekwaamheidseisen als bedoeld in 4.2.3, eerste lid, en daartoe door het instellingsbestuur bij Onze Minister is gemeld, is na die melding en onder overlegging van een plan van aanpak, bevoegd tot:
 - a. het verzorgen of doen verzorgen van de scholing en begeleiding, bedoeld in 4.3.4, vierde lid, onderdeel c, voor zover deze verband houden met opleidingen die de instelling voor hoger onderwijs verzorgt; of
 - b. het uitvoeren of onder zijn verantwoordelijkheid doen uitvoeren van een bekwaamheidsonderzoek, voor zover de instelling voor hoger onderwijs opleidt voor het betrokken getuigschrift.
2. Het instellingsbestuur van de instelling voor hoger onderwijs, bedoeld in het eerste lid, biedt degene die zich daarvoor meldt en wiens scholing en begeleiding overeenkomstig de scholings- en begeleidingsovereenkomst zijn afgerond, tijdig de gelegenheid om deel te nemen aan dat onderzoek.
3. Het instellingsbestuur van de instelling voor hoger onderwijs, bedoeld in het eerste lid, kan bepalen dat aan de aanvrager een vergoeding in rekening wordt gebracht voor de uitvoering van het bekwaamheidsonderzoek. Bij ministeriële regeling kan aan deze bijdrage een maximum worden gesteld.
4. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen regels worden gesteld over de scholing en begeleiding, en over het bekwaamheidsonderzoek, waaronder regels ter waarborging van de kwaliteit.

Artikel 4.3.10. Kwaliteitsbewaking en inlichtingenplicht

1. De instellingsbesturen van instellingen voor hoger onderwijs die bevoegd zijn tot het uitvoeren van geschiktheidsonderzoeken, bekwaamheidsonderzoeken of het verzorgen van scholing en begeleiding op grond van geschiktheidsverklaringen, dragen zorg voor de kwaliteit van de werkzaamheden die daarmee samenhangen.
2. Deze instellingsbesturen verstrekken aan Onze Minister alle inlichtingen die deze nodig vindt voor een goede naleving van deze paragraaf. Op verzoek van de inspectie zendt het instellingsbestuur een overzicht van de geschiktheidsverklaringen die in deze periode zijn afgegeven en van de bekwaamheidsonderzoeken waaraan in die periode met goed gevolg is deelgenomen.
3. Onze Minister kan beslissen dat aan een instelling voor hoger onderwijs een of meer van de in artikel 4.3.6 of artikel 4.3.9, eerste lid, bedoelde bevoegdheden wordt ontnomen, indien gebleken is dat de kwaliteit van de uitoefening daarvan tekortschiet, of als niet meer wordt voldaan aan regels die bij of krachtens deze wet zijn gesteld over de uitoefening van die bevoegdheden. Op de ontneming van bevoegdheden is artikel 6.10, vierde lid, van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek van overeenkomstige toepassing.

§ 3. Zij-instroom docent basisvaardigheid

Artikel 4.3.11. Geschiktheidsverklaring basisvaardigheid

1. Het instellingsbestuur, bedoeld in artikel 1.1, onderdeel j, van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek, van een instelling als bedoeld in artikel 1.1, onderdeel g, van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek, die scholing verzorgt als bedoeld in artikel 4.3.12, geeft een geschiktheidsverklaring basisvaardigheid af aan degene die:
 - a. voldoet aan het derde lid, en
 - b. naar het oordeel van het instellingsbestuur in staat wordt geacht binnen twee jaar na benoeming of tewerkstelling zonder benoeming met goed gevolg de scholing af te ronden die volgens het instellingsbestuur voor betrokkene noodzakelijk is om vakinhoudelijk en vakdidactisch bekwaam te worden voor het geven van onderwijs in het generieke examenonderdeel Nederlandse taal, rekenen of burgerschap.
2. De geschiktheidsverklaring basisvaardigheid kan worden aangevraagd door degene die benoemd of zonder benoeming tewerkgesteld wil worden tot docent die onderwijs verzorgt in het generieke examenonderdeel Nederlandse taal, rekenen of burgerschap. Het instellingsbestuur als bedoeld in artikel 1.1, onderdeel j, van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek betreft bij de behandeling van de aanvraag het bevoegd gezag dat daartoe in overeenstemming met de aanvrager wordt uitgenodigd.
3. De aanvrager toont bij de aanvraag aan dat hij:

- a. in het bezit is van een getuigschrift, diploma of erkenning als bedoeld in artikel 4.2.1, tweede lid, onderdeel b,
 - b. voldoet aan de eisen, bedoeld in artikel 4.3.1, tweede lid, en tevens in het bezit is van een getuigschrift als bedoeld in artikel 7a.4 van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek, waaruit blijkt dat wordt voldaan aan de in artikel 4.2.3, derde lid, onder a, genoemde eisen,
 - c. voldoet aan de eisen, bedoeld in artikel 4.3.1, tweede lid, en tevens naar het oordeel van het bevoegd gezag in staat is verantwoord les te geven en binnen twee jaar na benoeming of tewerkstelling zonder benoeming tot docent te voldoen aan de in artikel 4.2.3, derde lid, onder a, genoemde eisen, of
 - d. in het bezit is van een geschiktheidsverklaring Zib.
4. Bij de behandeling van de aanvraag zijn in gelijke mate betrokken:
- a. personen die onderwijs geven of hebben verzorgd zoals bedoeld in artikel 4.3.12, en
 - b. docenten in het betrokken generieke examenonderdeel die niet werkzaam zijn voor het bevoegd gezag dat is betrokken bij de aanvraag.
5. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen regels worden gesteld voor de uitvoering van dit artikel.

Artikel 4.3.12. Aanvullende scholing docent basisvaardigheid

- 1. De noodzakelijk geoordeelde scholing, bedoeld in artikel 4.3.11, eerste lid, onderdeel b, van degene die in het bezit is van een geschiktheidsverklaring basisvaardigheid bedraagt maximaal 30 studiepunten als bedoeld in artikel 1.1, onderdeel u, van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek en wordt uitgevoerd door of onder verantwoordelijkheid van een instelling als bedoeld in de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek.
- 2. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen voorschriften voor de scholing worden vastgesteld, waaronder over de inhoud van de scholing.

L

De titelaanduiding van hoofdstuk 4, titel 2a vervalt.

M

Artikel 4.2a.1 wordt vernummerd tot artikel 4.2.3d, en in titel 2 ingevoegd na artikel 4.2.3c.

N

In artikel 7.4.5 vervalt het achtste lid, onder vernummering van het negende lid tot achtste lid.

O

Artikel 7.4.5a, eerste lid, wordt als volgt gewijzigd:

- a. de onderdelen b tot en met f worden geletterd c tot en het g.
- b. na onderdeel a wordt een onderdeel ingevoegd, luidende:
 - b. het borgen dat de kennis vanuit het beroepenveld binnen de instelling afdoende betrokken wordt bij de kwaliteit van de instellingsexamens.

P

In artikel 7.4.11, tweede lid, wordt "negende lid" vervangen door "achtste lid".

Q

Na artikel 12.5.1c* wordt een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 12.5.1d. Evaluatiebepaling aanvullende regels mbo-docenten basisvaardigheden

Onze Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap zendt binnen vijf jaar na de inwerkingtreding van de Wet van ... tot wijziging van de Wet educatie en beroepsonderwijs in verband met het stellen van aanvullende vereisten aan de benoeming of tewerkstelling van mbo-docenten die onderwijs verzorgen in Nederlands, rekenen en burgerschap (Stb. ...) aan de Staten-Generaal een verslag over de doeltreffendheid en de effecten van deze wet in de praktijk.

Artikel II. Wijziging Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek

De Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek wordt als volgt gewijzigd:

A

In artikel 7a.1, onderdeel b, wordt "of artikel 7.31 van de Wet voorgezet onderwijs 2020" vervangen door "artikel 7.31 van de Wet voortgezet onderwijs 2020 of artikel 4.3.8 van de Wet educatie en beroepsonderwijs".

B

In artikel 7a.2 wordt "of artikel 7.32 van de Wet voorgezet onderwijs 2020" vervangen door "artikel 7.32 van de Wet voortgezet onderwijs 2020 of artikel 4.3.9 van de Wet educatie en beroepsonderwijs".

C

In het opschrift van artikel 7a.3 wordt "WVO BES" vervangen door "WEB".

D

In artikel 7a.4 wordt "artikel 4.2.5" vervangen door "artikel 4.3.2".

E

Na artikel 7a.5 worden een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 7a.6. Getuigschrift aanvullende scholing docent basisvaardigheid MBO

1. Ten bewijze dat de scholing, bedoeld in artikel 4.3.12 van de Wet educatie en beroepsonderwijs, ertoe heeft geleid dat betrokkene voldoet aan de eisen voor vakinhoudelijke en vakdidactische bekwaamheid voor het geven van onderwijs in het generieke examenonderdeel Nederlandse taal, rekenen of burgerschap, wordt door de examencommissie van een instelling die daarvoor het meest in aanmerking komt een getuigschrift aanvullende scholing docent basisvaardigheid uitgereikt.
2. Op het getuigschrift wordt vermeld, welke onderdelen het onderzoek dat tot het getuigschrift leidde, omvatte.

Artikel III. Wijziging andere wetten

PM

Artikel IV. Samenloopbepalingen

PM

Artikel V. Inwerkingtreding

Deze wet treedt in werking op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip, dat voor de verschillende artikelen of onderdelen daarvan verschillend kan worden vastgesteld.

Lasten en bevelen dat deze in het Staatsblad zal worden geplaatst en dat alle ministeries, autoriteiten, colleges en ambtenaren die zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven

De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

Memorie van toelichting

I. ALGEMEEN DEEL

1. Inleiding.....	11
2. Hoofdpijnen van het wetsvoorstel.....	11
3. Verhouding tot hoger en ander recht.....	20
4. Gevolgen.....	24
5. Toezicht en handhaving.....	27
6. Financiële gevolgen	27
7. Caribisch Nederland	30
8. Uitvoering, advies en consultatie	31
9. Inwerkingtreding, overgang en evaluatie.....	31

II. ARTIKELSGEWIJS DEEL

I. ALGEMEEN DEEL

1. Inleiding

Kwalitatief goed onderwijs is zowel belangrijk voor de studenten als voor de maatschappij in zijn geheel. In het regeerprogramma van kabinet Schoof wordt goed onderwijs de basis voor de toekomst genoemd.¹

Goede docenten zijn de belangrijkste voorwaarde voor kwalitatief hoogwaardig onderwijs. Zonder goede docenten, geen goed onderwijs. Het zou voor studenten niet uit mogen maken van welke docenten ze onderwijs krijgen, elke docent zou hetzelfde kwaliteitsniveau moeten kunnen bieden. Gebrek aan goed opgeleide en bekwame docenten op een instelling kan ervoor zorgen dat de kwaliteit van het onderwijs onder druk komt te staan.²

In Nederland staat de beheersing van basisvaardigheden³ onder druk. Er is al jaren een dalende trend zichtbaar. Docenten die in het middelbaar beroepsonderwijs (hierna: mbo) onderwijs verzorgen in basisvaardigheden⁴ blijken niet altijd over een geschikte professionele achtergrond te beschikken. In dit wetsvoorstel worden vereisten vastgesteld ten aanzien van de benoeming of te werkstelling van mbo-docenten basisvaardigheden. Hiermee borgt de regering dat mbo-docenten die onderwijs verzorgen in Nederlandse taal, rekenen en burgerschap pedagogisch, (vak)didactisch en vakinhoudelijk bekwaam zijn, zodat studenten onderwijs krijgen van kwalitatief goede docenten. Op deze manier wordt, naast andere maatregelen die worden ingezet om de basisvaardigheden in het mbo te verbeteren, ingezet op verbetering van de basisvaardigheden.⁵

Daarbij wordt opgemerkt dat er met dit wetsvoorstel geen vereisten worden gesteld aan mbo-docenten die onderwijs in de Engelse taal verzorgen. Uit onderzoek blijkt namelijk dat daarvoor nauwelijks mbo-docenten zonder passende professionele achtergrond worden ingezet.⁶ Daarnaast is ook geen sprake van signalen uit de praktijk waaruit dit zou blijken.

Ten slotte wordt erop gewezen dat in het wetsvoorstel ook een wijziging opgenomen met betrekking tot de samenstelling van de examencommissie en meer in het bijzonder de betrokkenheid van het beroepenveld daarbij. Om het beroepsonderwijs goed aan te laten sluiten op de behoeften van de arbeidsmarkt is bepaald dat er in elke examencommissie een lid uit de beroepspraktijk moet zitten (artikel 7.4.5, achtste lid, WEB). Met dit wetsvoorstel wordt de mogelijkheid gecreëerd om de kennis en betrokkenheid van het beroepenveld bij instellingsexamens van beroepsopleidingen op een gepaste alternatieve wijze te borgen. Gelet op de beperkte beleidsmatige wijziging die daaraan ten grondslag ligt, wordt volstaan met een artikelsgewijze toelichting op dit punt (zie artikelsgewijze toelichting bij artikel I, onderdelen N en O, met betrekking tot de wijziging van artikel 7.4.5, achtste lid, WEB).

2. Hoofdpijnen van het wetsvoorstel

2.1 Aanleiding

Uit de praktijk kwamen signalen dat de docenten die werden ingezet voor het onderwijs in basisvaardigheden niet altijd een geschikte achtergrond hadden en dat onderwijs in sommige

¹ Regeerprogramma kabinet Schoof.

² Algemene Rekenkamer (2024). Op weg naar gelijke kansen in het middelbare beroepsonderwijs, deel II

³ Waar 'basisvaardigheden' staat, wordt in dit wetsvoorstel de generieke kwalificatie-eisen Nederlands, rekenen en burgerschap (als bedoeld in artikel 3 van het EKB WEB) bedoeld.

⁴ Waar 'docenten basisvaardigheden' staat, worden in dit wetsvoorstel docenten die onderwijs verzorgen in Nederlandse taal, rekenen en burgerschap bedoeld.

⁵ Kamerstukken II 2022/23, 31524 nr. 565

⁶ [Eindrapportage Professionele achtergrond van mbo-docenten basisvaardigheden en burgerschap | Rapport | Rijksoverheid.nl](#)

gevallen als een taak erbij deden.⁷ Om die signalen te toetsen is er onderzoek gedaan naar de professionele achtergrond van mbo-docenten die onderwijs verzorgen in Nederlandse taal, Engels, rekenen en burgerschap. Het daaruit voortvloeiende rapport⁸ bevestigt dat het voorkomt dat docenten zonder relevante werkervaring en/of opleidingsachtergrond onderwijs verzorgen in de basisvaardigheden.

Daarnaast bleek een relatief grote groep docenten slechts een aantal uur onderwijs te verzorgen in de desbetreffende basisvaardigheid. Deze groep heeft veelal niet de tijd om ontwikkelingen in het vakgebied bij te houden. Uit dit onderzoek komt mede naar voren dat niet alle docenten die onderwijs verzorgen in Nederlandse taal, rekenen en burgerschap zich daar voldoende voor voelen toegerust. Dit is zorgelijk, omdat dit weerslag heeft op mbo-studenten. Temeer omdat uit onderzoek blijkt dat de beheersing van basisvaardigheden onder jongeren al jaren daalt.

2.2 Probleembeschrijving

2.2.1 Beheersing van basisvaardigheden in het algemeen

In Nederland is sprake van een zorgelijke trend met betrekking tot de beheersing van basisvaardigheden. Ongeveer 1,8 miljoen mensen tussen de 16 en 65 jaar hebben moeite met de Nederlandse taal.⁹ Het niveau van deze groep ligt onder het eindniveau van het vmbo en mbo-niveau 2 en 3 en daarmee onder referentieniveau 2F.¹⁰ Wanneer ook 65-plussers en mensen met lage rekenvaardigheden worden meegeteld, ligt dat aantal nog hoger, namelijk op circa 3 miljoen mensen.¹¹ Het meest recente PISA-rapport bevestigt de vermoedens dat de dalende trend blijft voortzetten en laat zien dat in 2022 27% van de 15-jarigen onvoldoende vaardig was in rekenen-wiskunde en 33% onvoldoende vaardig in leesvaardigheid.¹² Leerlingen in alle onderwijstypen van het voortgezet onderwijs (vo) zijn achteruitgegaan in hun prestaties ten opzichte van 2018. Dit is niet alleen zorgelijk omdat scores achteruitgaan, maar ook omdat de onderlinge verschillen groter worden. De achteruitgang is het kleinst in het vwo en het grootst in het vmbo. Hierdoor is het aannemelijk dat de percentages van 15-jarigen in het vmbo met een onvoldoende beheersingsniveau in rekenen-wiskunde en leesvaardigheid nog hoger liggen. Daarnaast laat het meest recente rapport van het internationale onderzoek naar burgerschap 'International Civic and Citizenship Study' zien dat ook de burgerschapskennis afneemt onder 15-jarigen.¹³ Onvoldoende beheersing van basisvaardigheden kan grote gevolgen hebben, zowel voor een individu als voor de samenleving. Denk daarbij bijvoorbeeld aan een verpleegkundige die een rekenfout maakt met medicijnen of een automonteur die een reparatiehandleiding niet goed kan lezen en daardoor een technische fout maakt. Maar ook kan bijvoorbeeld gedacht worden aan burgers die door onvoldoende beheersing van basisvaardigheden overheidsinformatie niet begrijpen, en niet voor hun eigen rechten kunnen opkomen, waardoor zij bijvoorbeeld moeite hebben met het aanvragen van tegemoetkomingen.

2.2.2 Beheersing van basisvaardigheden door mbo-studenten

De resultaten uit het PISA-rapport en de International Civic and Citizenship Study zijn ook voor het mbo zorgelijk, omdat het grootste deel van de vmbo-leerlingen doorstroomt naar het mbo.¹⁴ Het precieze zicht op de beheersing van basisvaardigheden in het mbo is beperkt, omdat er tot op heden geen stelselbeeld is en de resultaten van studenten enkel inzichtelijk zijn via de cijfers van de centrale eindexamens. In het vmbo behalen lang niet alle leerlingen aan het einde van het derde leerjaar, kort voor de meeste leerlingen doorstromen naar het mbo, het vereiste referentieniveau taal en rekenen (2F)¹⁵. Gezien de omvang van de problematiek is het nodig om, over de onderwijssectoren heen, het probleem aan te pakken. In het funderend onderwijs wordt aan de verbetering van de beheersing van basisvaardigheden gewerkt door middel van het

⁷ Als reactie daarop stond in het Coalitieakkoord van Rutte IV dat de basisvaardigheden, waaronder burgerschap in het mbo, moeten worden gegeven door bevoegde docenten in het mbo.

⁸ [Eindrapportage Professionele achtergrond van mbo-docenten basisvaardigheden en burgerschap | Rapport | Rijksoverheid.nl](#)

⁹ [PIAAC Nationaal Rapport | Rapport | Rijksoverheid.nl](#)

¹⁰ Kamerstukken II 2018/19, 28760 nr. 84

¹¹ [PIAAC Nationaal Rapport | Rapport | Rijksoverheid.nl](#)

¹² 53f23881-en.pdf (oec d-ilibrary.org)

¹³ Daas -ea-2023-Burgerschap-in-Beeld.-Burgerschapscompetenties-en-burgerschapsonderwijs-invergelijkend-perspectief.pdf (ic csnederland.nl)

¹⁴ Inspectie van het Onderwijs (2023). *Staat van het onderwijs 2023*.

¹⁵ <https://www.slo.nl/thema/vakspecifieke-thema/nederlands/referentiekader-taal/>

zogenoemde Masterplan basisvaardigheden.^{16, 17} Dit plan bestaat uit een mix van de volgende vijf maatregelen: 1) beter zicht op de beheersing van basisvaardigheden op leerling- en schoolniveau; 2) het aanbrengen van een duidelijke focus; 3) goede leraren; 4) het gebruik van bewezen effectieve aanpakken die zijn gebundeld in een interventiekaart; en 5) het formuleren van een opdracht voor het funderend onderwijs gericht op verbetering van het onderwijs in basisvaardigheden (curriculum en toezicht). Ook wordt gewerkt aan een structurele bekostiging voor het verbeteren van de basisvaardigheden in het funderend onderwijs.

In het mbo is beheersing van basisvaardigheden onderdeel van de drievoudige kwalificatie¹⁸, omdat dit nodig is om een beroep uit te oefenen, om actief en betrokken mee te doen in de samenleving en om door te stromen naar een vervolgopleiding. Beheersing van basisvaardigheden en gelijke kansen zijn vraagstukken die elkaar beïnvloeden en versterken.¹⁹ Basisvaardigheden bieden een belangrijke basis voor gelijke kansen. De dalende beheersing van basisvaardigheden is ook vanuit dat perspectief zorgelijk,²⁰ zeker in combinatie met de groeiende kansenongelijkheid in de samenleving en de ongelijkheid binnen het mbo.²¹

Uit recent onderzoek van de Algemene Rekenkamer komt naar voren dat het uitmaakt van welke docent een student onderwijs krijgt. Of studenten de begeleiding en ondersteuning krijgen die ze nodig hebben om hun opleiding te volgen en af te ronden, kan verschillen per mbo-instelling, per opleiding en per docent. Er zijn grote verschillen als het gaat om beleid dat wordt gevoerd en begeleiding die wordt geboden. Het is onwenselijk dat hierin kwaliteitsverschillen tussen en binnen mbo-instellingen bestaan. Het is van belang dat alle studenten in het mbo op dezelfde kwaliteit van docenten kunnen rekenen.

2.2.3 Mbo-docenten basisvaardigheden

In het mbo werkt momenteel ongeveer 34.000 fte aan docenten²², waarvan naar schatting ongeveer 20 tot 25 procent²³ onderwijs geeft in de basisvaardigheden.

In de Wet educatie en beroepsonderwijs (WEB) zijn de vereisten vastgelegd voor benoeming of tewerkstelling van docenten in het mbo.²⁴ Het bevoegd gezag van een mbo-instelling kan iemand tot docent benoemen indien deze persoon voldoet aan de bekwaamheidseisen die zijn opgenomen in het Besluit bekwaamheidseisen onderwijspersoneel,²⁵ beschikt over een verklaring omtrent het gedrag (VOG) en niet vanwege een rechterlijke uitspraak uitgesloten is van het geven van onderwijs. In de huidige situatie voldoet een mbo-docent onder andere aan de bekwaamheidseisen als deze beschikt over een getuigschrift van een eerstegraads of tweedegraads lerarenopleiding, of indien deze beschikt over een pedagogisch-didactisch getuigschrift²⁶ (PDG) én een geschiktheidsverklaring van het bevoegd gezag van de mbo-instelling. Het bevoegd gezag bepaalt vervolgens voor welk onderwijs de docent geschikt is. Dit systeem werkt voor het onderwijs van het beroepsgerichte deel van het mbo, omdat zij-instromers vakinhoudelijke kennis vanuit het werkveld meenemen. Voor de basisvaardigheden is dit complexer. Werkervaring dekt in de praktijk niet voldoende de kennis en vaardigheden die nodig zijn om onderwijs te verzorgen in de basisvaardigheden. Hierdoor beschikken docenten basisvaardigheden niet altijd over de juiste vakinhoudelijke kennis en vaardigheden en voldoen ze daardoor niet aan de bekwaamheidseisen.

Daarnaast is voor een groot deel van de docenten die basisvaardigheden geven, dit maar een gering onderdeel van hun jaartaak. Zij verzorgen maar enkele uren onderwijs in de betreffende basisvaardigheden, waardoor het minder voor de hand ligt dat ze zich hierin professionaliseren.

2.2.4 Huidig beleid mbo-docenten basisvaardigheden

¹⁶ Kamerstukken II 2021/22, 31293 nr. 620

¹⁷ Kamerstukken II 2024/25, 31293 nr. 762

¹⁸ Verwezen wordt naar de artikelen 1.2.1, tweede lid, en 7.1.3, eerste lid, WEB.

¹⁹ Inspectie van het Onderwijs (2023). Staat van het onderwijs 2023.

²⁰ Inspectie van het Onderwijs (2022). Staat van het onderwijs 2022. Inspectie van het Onderwijs (2023). Staat van het onderwijs 2023.

²¹ Algemene Rekenkamer (2024). *Op weg naar gelijke kansen in het middelbare beroepsonderwijs, deel II*

²² DUO: salarisadministratie van instellingen

²³ De schatting is gebaseerd op een [onderzoek uit 2023](#), waaraan 9 mbo-instellingen hebben meegedaan. De mate waarin cijfers representatief zijn is niet goed vast te stellen.

²⁴ Verwezen wordt naar hoofdstuk 4, titel 2, WEB.

²⁵ [wetten.nl - Regeling - Besluit bekwaamheidseisen onderwijspersoneel - BWBR0018692 \(overheid.nl\)](https://wetten.nl - Regeling - Besluit bekwaamheidseisen onderwijspersoneel - BWBR0018692 (overheid.nl))

²⁶ Artikel 7a.4 van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek

In de Werkagenda mbo 2023-2027 is afgesproken dat de kwaliteit van docenten Nederlandse taal, rekenen en burgerschap wordt versterkt.²⁷ Mede naar aanleiding hiervan is de Aanpak basisvaardigheden mbo opgesteld.²⁸ Binnen deze aanpak wordt gewerkt aan drie actielijnen (zie paragraaf 2.2.4.3). Voor de Werkagenda mbo was het beleid gericht op eigen verantwoordelijkheid van de mbo-instellingen. Daarbij was de verwachting dat het bevoegd gezag van de instelling zou ingrijpen indien de onderwijskwaliteit en kwaliteit van docenten daar reden voor gaf. Uit recente onderzoeken (zie paragraaf 2.2.1 t/m 2.2.3) blijkt dat dit onvoldoende is gebeurd. Een gedeelte van de bestuurders geeft in gesprekken aan geen verplichting te ervaren om de kwaliteit van docenten basisvaardigheden te verbeteren, omdat daartoe geen (wettelijke) verplichting bestaat. Door de verschillen die hierdoor tussen instellingen en teams ontstaan, is de kwaliteit van docenten basisvaardigheden en daarmee de kwaliteit van onderwijs, niet op alle mbo-instellingen gewaarborgd.

In de afgelopen jaren heeft de overheid er met name op het gebied van rekenen en burgerschap op ingezet om de kwaliteit van (docenten op) het onderwijs in deze basisvaardigheden te verhogen.

2.2.4.1 Huidig beleid mbo-docenten rekenen

In 2014 is met behulp van subsidie vanuit OCW het Raamwerk scholing en nascholing docent rekenen/gecijferdheid vo/mbo opgesteld, met als doel om meer duiding van de bekwaamheid van docenten rekenen in beide sectoren te geven. Hierdoor kan er betere afstemming plaatsvinden tussen vraag en aanbod van scholing en nascholing en kan certificering beter benut worden.

In 2023 heeft OCW subsidie verstrekt om het raamwerk te actualiseren, zodat mbo-instellingen beschikken over een raamwerk voor rekendocenten gebaseerd op de per 1 augustus 2022 herijkte rekeneisen in het mbo.²⁹

Het is echter afhankelijk van het bevoegd gezag en/of keuzes van het onderwijsteam of en in welke mate gebruik wordt gemaakt van dit raamwerk en de daarbij behorende (na)scholing.

2.2.4.2 Huidig beleid mbo-docenten burgerschap

In 2016 verschenen twee onderzoeksrapporten,³⁰ ³¹ die ertoe hebben geleid dat de minister van OCW en de MBO Raad in 2017 de Burgerschapsagenda mbo 2017-2021³² ondertekenden. Daarin zijn bestuurlijke afspraken gemaakt om burgerschap te bevorderen en de kwaliteit van het burgerschapsonderwijs te verhogen in het mbo.

In 2021 is de Burgerschapsagenda geëvalueerd.³³ Uit de rapportages van onderzoeksbureaus KBA Nijmegen en Oberon blijkt dat, ondanks goede ontwikkelingen in de afgelopen jaren, de kwaliteit van het burgerschapsonderwijs nog te vaak onder de maat is. Mbo-instellingen vinden burgerschapsonderwijs belangrijk en besteden er aandacht aan, maar de kwaliteit van het onderwijs loopt zowel tussen als binnen instellingen zeer uiteen. In de Werkagenda mbo 2023-2027 is, in overeenstemming met sectorale afspraken, afgesproken dat instellingen docenten burgerschap aanstellen die voldoen aan het profiel dat in de sectorale afspraken is opgesteld (en bijscholen waar nodig).

2.2.4.3 Huidig beleid mbo-docenten Nederlandse taal

In de afgelopen jaren is geen specifieke inzet vanuit het ministerie van OCW geweest op de professionalisering van mbo-docenten die onderwijs verzorgen in Nederlandse taal.

2.2.5 Conclusie: het huidige beleid mbo-docenten basisvaardigheden volstaat niet

²⁷ Kamerstukken II 2022/23, 31524 nr. 549

²⁸ Kamerstukken II 2022/23, 31524 nr. 565

²⁹ [Microsoft Word - 20230601_raamwerk.docx \(uu.nl\)](#)

³⁰ Rapport Inspectie van het onderwijs (2016), *Burgerschap op school, Een beschrijving van burgerschapsonderwijs en de maatschappelijke stage*, bijlage bij Kamerstukken II 2016/17, 34550-VIII, nr. 125.

³¹ Consortium 2B MBO (2016), *Loopbaan en burgerschapsonderwijs in het mbo*, bijlage bij Kamerstukken II 2016/17, 34550-VIII, nr. 125.

³² Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en MBO Raad (2017), *Burgerschapsagenda mbo 2017-2021, Een impuls voor burgerschapsonderwijs*, bijlage bij Kamerstukken II 2016/17, 34550-VIII, nr. 149.

³³ Rapport KBA Nijmegen (2021), *Evaluatie Burgerschapsagenda mbo 2017-2021*, bijlage bij Kamerstukken II 2021/22, 31524, nr. 509.

Het is afhankelijk van de keuzes die het bevoegd gezag maakt en de ruimte die de onderwijsteams daarmee krijgen of en in welke mate uitvoering wordt gegeven aan de afspraken die zijn opgenomen in de Werkagenda mbo 2023-2027. Een gedeelte van de bestuurders geeft in hun Kwaliteitsagenda³⁴, dan wel in gesprekken, aan zich niet te committeren aan de afspraken, omdat deze niet (wettelijk) verplicht zijn gesteld.

Ondanks de inspanningen en signalen van de afgelopen jaren, verzorgen relatief veel docenten, zonder daarvoor voldoende toegerust te zijn, onderwijs in rekenen en burgerschap. Voor docenten die onderwijs verzorgen in Nederlandse taal geldt dit in mindere mate, maar ook een relatief kleine groep zonder een passende professionele achtergrond is onwenselijk. Docenten die door een kwalitatief hoogwaardige opleiding, gericht op het lesgeven in het mbo, goed zijn toegerust om gestructureerd onderwijs te geven, is een van de belangrijkste factoren³⁵ als het gaat om onderwijskwaliteit.³⁶ Hierbij is het van belang dat deze docenten actuele vakinhoudelijke, pedagogische en vakdidactische kennis en vaardigheden hebben en ze die op het juiste moment kunnen inzetten, afgestemd op de specifieke situatie. Gelet op het belang dat studenten voldoende basisvaardigheden aanleren en de rol die docenten daar in spelen, is het gerechtvaardigd om aanvullende opleidingseisen te stellen aan die docenten. Dit geldt ook voor docenten Nederlandse taal.

2.3 Mix van maatregelen

Dit wetsvoorstel maakt onderdeel uit van een mix van maatregelen die gericht zijn op het verbeteren van basisvaardigheden in het mbo. De maatregelen kunnen verdeeld worden over drie actielijnen: het versterken van de kwaliteit van docenten (dit wetsvoorstel), het versterken van de kwaliteit van onderwijs en examinering, en meer zicht en grip op de beheersing van de basisvaardigheden.

2.3.1 Versterken van de kwaliteit van onderwijs en examinering;

De kwalificatie-eisen voor Nederlandse taal, rekenen en burgerschap worden verduidelijkt in wet- en regelgeving. Daarmee wordt mbo-instellingen en studenten meer duidelijkheid gegeven wat er van hun wordt verwacht en ontstaan er geen verschillen tussen instellingen. Bij het aanpassen van deze wet- en regelgeving wordt gebruik gemaakt van de adviezen van experts.

De stand van zaken is als volgt:

- **Rekenen:** in augustus 2022 zijn nieuwe wettelijke rekeneisen voor het mbo van kracht geworden. Rekenen sluit nu meer aan bij de beleavingswereld van de student en het examenresultaat telt mee voor halen van een mbo-diploma.
- **Burgerschap:** in juli 2023 is aangekondigd dat de wettelijke burgerschapsopdracht voor het mbo nader wordt uitgewerkt. De internetconsultatie hiervoor heeft plaatsgevonden in het voorjaar van 2025. Daarnaast worden de huidige kwalificatie-eisen vervangen door twintig nieuwe eisen en wordt er een resultaatverplichting in de vorm van een instellingsexamen ingevoerd. De streefdatum voor het inwerking treden van deze maatregelen is 1 augustus 2026.
- **Nederlandse taal:** een groep van experts op het gebied van Nederlandse taal in het mbo is gevraagd een advies uit te brengen over passende en haalbare taaleisen en bijbehorende examinering in het mbo. Dit advies is in het voorjaar van 2025 opgeleverd.³⁷ De expertgroep adviseert om binnen de bandbreedte van de huidige taalniveaus 2F en 3F, taaleisen per mbo-niveau te implementeren die uitgaan van de complexiteit van de (beroepsgerichte) situaties waar studenten voor worden opgeleid. Ook adviseert de expertgroep om studenten voortaan

³⁴ [Kwaliteitsagenda's 2024-2027 middelbaar beroepsonderwijs | Rapport | Rijksoverheid.nl](https://open.overheid.nl/documenten/ronl-deed0313-4e22-4e15-8934-cd02571b7f41/pdf)

³⁵ Volgens een meta-analyse uitgevoerd door Scheerens et al. (2021) ontstaat onderwijskwaliteit wanneer (1) het proces van lesgeven en leren gestructureerd verloopt in de klas en op de werkplek (tijdens stage of leerbaan); (2) wanneer er voldoende docenten, instructeurs en praktijkopleiders zijn met hoogwaardige vakinhoudelijke, pedagogische, vakdidactische kennis en vaardigheden die ze op het juiste moment en op de juiste manier passend bij de specifieke context kunnen inzetten (waaronder de behoeften van de student); (3) wanneer studenten genoeg tijd en gelegenheid krijgen voor het ontwikkelen van relevante (vak) kennis, vaardigheden en houdingen; (4) wanneer teams en de organisatie als geheel blijven leren; (5) wanneer instellingen docenten ondersteunen bij het geven van kwalitatief en gestructureerd onderwijs en bestuurders efficiënt en onderwijskundig leiderschap tonen.

³⁶ Scheerens, J., Veldkamp, B., & Meelissen, M. (2021). *Onderzoek naar hefboomen voor kwaliteitsverbetering in het onderwijs*. <https://open.overheid.nl/documenten/ronl-deed0313-4e22-4e15-8934-cd02571b7f41/pdf>.

³⁷ Kamerstukken II 2024/25, 31524 nr. 657

volledig via instellingsexamens te beoordelen, zodat maatwerk mogelijk is en wordt voorkomen dat het onderwijs te veel gericht raakt op het afleggen van het examen. In het najaar van 2025 volgt een besluit naar aanleiding van het advies van de expertgroep.

2.3.2 Meer zicht en grip op de beheersing van basisvaardigheden.

Er zijn slechts beperkt data beschikbaar over het beheersingsniveau van basisvaardigheden in het mbo. Voor het monitoren van de beheersing van basisvaardigheden worden onder regie van de Inspectie van het Onderwijs (hierna: inspectie) peilingsonderzoeken³⁸ ontwikkeld met betrekking tot rekenvaardigheid en leesvaardigheid van mbo-studenten die net zijn gestart met hun opleiding. De afname voor rekenen vindt in het najaar van 2025 plaats en de afname voor lezen in 2026. De inspectie publiceert de uitkomsten van de monitoring in onderzoeksrapporten. Daarnaast worden er door verschillende partijen monitoringsinstrumenten ontwikkeld voor taal en rekenen, zodat instellingen zicht kunnen krijgen op het niveau van de individuele student.

Om zicht te krijgen op het beheersingsniveau van burgerschapscompetenties zal een nieuw monitoringsprogramma binnen NRO worden opgezet. Deze monitoring geeft inzicht in de ontwikkeling van burgerschapscompetenties van studenten, inzicht in de invloed van schoolcontextkenmerken en de interventies daarop en een beeld van de algehele kwaliteit van het burgerschapsonderwijs.

Dit wetsvoorstel richt zich op het eerste onderdeel: het versterken van de kwaliteit van docenten Nederlandse taal, rekenen en burgerschap, zodat docenten die onderwijs verzorgen in de basisvaardigheden hier voldoende voor zijn toegerust. Aan het versterken van de kwaliteit van onderwijs en examinering en het verkrijgen van meer zicht en grip wordt separaat gewerkt. De maatregelen zijn complementair aan elkaar en het gewenste effect wordt niet bereikt als de maatregelen los van elkaar worden ingezet.

2.4 Doel en inhoud van het wetsvoorstel

Het doel van het wetsvoorstel is om te zorgen dat docenten die onderwijs verzorgen in Nederlandse taal, rekenen en burgerschap pedagogisch, (vak)didactisch en vakinhoudelijk bekwaam zijn en daarmee voldoen aan de bekwaamheidseisen³⁹, zodat studenten onderwijs krijgen van kwalitatief goede docenten. Pedagogische vaardigheden zijn nodig om een veilig en stimulerend leerklimaat te faciliteren. Vakinhoudelijke kennis betekent dat de docent de inhoud beheerst. Vakdidactische vaardigheden zijn nodig om de leerstof aan te leren aan studenten, op een manier die aansluit bij het kennis- en vaardighedeniveau van de student op dat moment. Door in te zetten op de kwaliteit van mbo-docenten basisvaardigheden wordt de onderwijskwaliteit van de basisvaardigheden in het mbo en de beheersing van de basisvaardigheden versterkt.

Om dit doel te bereiken, worden docenten die onderwijs verzorgen aan bekostigde⁴⁰ instellingen in generieke kwalificatie-eisen Nederlandse taal, rekenen of burgerschap verplicht om te beschikken over een getuigschrift van een eerste- of tweedegraads lerarenopleiding in het onderdeel waarin onderwijs wordt verzorgd. Het gevolgde opleidingstraject is daardoor leidend in of een docent vakinhoudelijk bekwaam is om onderwijs te verzorgen in Nederlandse taal, rekenen of burgerschap. Indien de docent over een PDG of getuigschrift van een niet aanverwante eerste- of tweedegraads lerarenopleiding beschikt, dient de docent een extra opleidingstraject (30 ECTS)⁴¹, NLQF niveau 6, te volgen om benoembaar te zijn voor Nederlandse taal, rekenen of burgerschap.

³⁸ Peilingsonderzoeken zijn metingen via een steekproef op landelijk niveau.

³⁹ Besluit bekwaamheidseisen onderwijspersoneel

⁴⁰ Docenten die werkzaam zijn bij niet-bekostigde mbo-instellingen vallen buiten de doelgroep van dit wetsvoorstel, omdat in de WEB geen eisen aan deze docenten worden gesteld. Deze docenten kunnen het opleidingstraject wel op vrijwillige basis volgen.

⁴¹ In overleg met diverse lerarenopleiders is de afweging gemaakt om het opleidingstraject te laten bestaan uit 30 ECTS. Volgens lerarenopleiders is dit de minimale omvang om te zorgen dat de vakdidactiek en vakinhoud die relevant is om onderwijs te verzorgen in Nederlandse taal, burgerschap of rekenen in het mbo aan bod te laten komen in een opleidingstraject. Om mbo-docenten niet meer te belasten dan noodzakelijk, wordt daarom 30 ECTS aangehouden.

Dit opleidingstraject is gericht op vakinhoud en vakdidactiek⁴² die relevant is om onderwijs te verzorgen in Nederlandse taal, rekenen of burgerschap in het mbo.

2.4.1 Aanvullende opleidingstrajecten Nederlandse taal, rekenen of burgerschap

De aanvullende opleidingstrajecten Nederlandse taal, rekenen of burgerschap worden uitgevoerd door of onder verantwoordelijkheid van een hogeschool of universiteit (gezamenlijk ook aangeduid als: WHW-instelling). De in dit wetsvoorstel opgenomen maatregelen vragen van de WHW-instelling om opleidingstrajecten (30 ECTS⁴³) te ontwikkelen voor Nederlandse taal, rekenen en burgerschap in het mbo. Dit soort opleidingstrajecten valt niet onder de wettelijke, voor bekostiging in aanmerking komende taak van de lerarenopleidingen, zoals beschreven in de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW)⁴⁴. Hierdoor zijn het opleidingstrajecten die worden ontwikkeld en aangeboden door de onbekostigde tak van de lerarenopleidingen. Om te zorgen voor eenduidige opleidingstrajecten, kunnen in lagere regelgeving regels worden opgenomen over deze scholing. Aan de hand van de uniforme eisen die worden vastgesteld⁴⁵ voor de opleidingstrajecten Nederlandse taal, rekenen en burgerschap kunnen lerarenopleidingen deze opleidingstrajecten ontwikkelen en tegen een marktconforme prijs aanbieden aan de mbo-instellingen.

Voorafgaand aan het opleidingstraject wordt middels een geschiktheidsonderzoek bepaald welke scholing noodzakelijk is en of de docent binnen twee jaar het traject kan afronden. Hierna ontvangt de aanvrager, mits diegene het traject binnen twee jaar kan afronden, een geschiktheidsverklaring van de WHW-instelling. Het geschiktheidsonderzoek wordt ten minste uitgevoerd door een lerarenopleider en een mbo-docent basisvaardigheid die voldoet aan de vereisten zoals uitgewerkt in onderhavig wetsvoorstel. De lerarenopleider wordt betrokken vanwege kennis van het opleidingstraject en deskundigheid in opleiden van docenten. De mbo-docent brengt praktijkkennis mee die van belang is om tot een deskundig oordeel te komen. De mbo-docent moet werkzaam zijn bij een andere instelling dan de aanvrager om ervoor te zorgen dat het een onafhankelijk oordeel is.

2.4.2 Doelgroep mbo-docenten

In het Examen- en kwalificatiebesluit WEB (Ekb WEB) zijn de exameneisen opgenomen voor Nederlandse taal, rekenen en burgerschap. Omdat het mbo geen vakkenstructuur kent, bepalen instellingen zelf bij welke onderdelen van het onderwijsprogramma ze aandacht besteden aan de exameneisen voor Nederlandse taal, rekenen en burgerschap. Met dit wetsvoorstel wordt ervoor gekozen om vereisten te stellen aan de benoeming of tewerkstelling van docenten die onderwijs verzorgen aan bekostigde instellingen in de generieke kwalificatie-eisen Nederlandse taal, rekenen, burgerschap.⁴⁶ Dit betekent dat mbo-instellingen de vrijheid behouden om te bepalen bij welke onderdelen van het onderwijsprogramma ze aandacht besteden aan de exameneisen voor Nederlandse taal, rekenen en burgerschap. Wel dient het bevoegd gezag ervoor te zorgen dat docenten die in het onderwijsprogramma aandacht besteden aan de exameneisen voor Nederlandse taal, rekenen en burgerschap voldoen aan de vereisten die met dit wetsvoorstel gesteld worden.

2.4.3 Benoembaarheid nieuw instromende mbo-docenten die onderwijs verzorgen in Nederlandse taal, rekenen of burgerschap

Dit wetsvoorstel heeft gevolgen voor de benoembaarheid van nieuw instromende docenten die onderwijs verzorgen in de generieke kwalificatie-eisen Nederlandse taal, rekenen of burgerschap.⁴⁷ Hierin zijn twee groepen te onderscheiden: docenten die onderwijs willen gaan verzorgen via een

⁴² Pedagogische en algemeen didactische kennis en vaardigheden komen niet specifiek aan bod, omdat deze kennis en vaardigheden in alle opleidingen die opleiden tot de bekwaamheidseisen en opleidingstrajecten voor het Pedagogisch Didactisch Getuigschrift (PDG) aan bod komen.

⁴³ Het Europees systeem voor het overdragen en verzamelen van studiepunten (European Credit Transfer and Accumulation System, ECTS) is een instrument van de Europese ruimte voor hoger onderwijs om studies en opleidingen transparanter te maken. 1 ECTS staat voor 28 uur. Zelfstudie is hier ook onderdeel van.

⁴⁴ Artikel 1.3 jo. artikel 1.9 van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek

⁴⁵ Om te komen tot uniforme opleidingstrajecten voor mbo-docenten die onderwijs verzorgen in Nederlands, rekenen of burgerschap, is er in nauwe samenwerking de lerarenopleidingen en de mbo-sector onderzoek uitgevoerd waar deze opleidingstrajecten aan moeten voldoen: <https://open.overheid.nl/documenten/3e9041f9-332a-4362-ae7b-5f2f769debd5/file>

⁴⁶ In bijlage 1 worden andere opties uitgelicht die zijn overwogen om de groep docenten op wie het wetsvoorstel betrekking heeft af te bakenen, met een toelichting waarom niet voor deze opties wordt gekozen.

⁴⁷ Indien een docent lesgeeft in meer dan één van de hiervoor genoemde onderdelen, zal de docent voor ieder onderdeel afzonderlijk moeten voldoen aan de gestelde eisen.

zij-instroomroute en docenten die onderwijs willen gaan verzorgen na het behalen van een getuigschrift van een eerste of tweedegraads lerarenopleiding.

2.4.3.1 Zij-instromers in beroep

Zij-instromers in beroep via PDG

Zij-instromers in beroep die onderwijs willen verzorgen in Nederlandse taal, rekenen of burgerschap hebben twee aaneengesloten studie jaren de tijd om het opleidingstraject PDG (60 ECTS) en het opleidingstraject vakdidactiek en -inhoud Nederlandse taal, rekenen of burgerschap (30 ECTS) met succes af te ronden om zo benoembaar te zijn als docent basisvaardigheid. Het bevoegd gezag kan deze periode, al dan niet onder voorwaarden, verlengen met ten hoogste twee jaren indien het bevoegd gezag daarvoor gegronde redenen heeft. Voorafgaand aan het PDG-traject dient de docent in bezit te zijn van een geschiktheidsverklaring, waaruit blijkt dat de docent geschikt is om direct voor de klas te staan en in staat is om binnen twee jaar het traject tot docent basisvaardigheid succesvol af te ronden.

Zij-instromers in beroep via lerarenopleiding

Hoewel wettelijk gezien gedurende het traject van zij-instroom in beroep via een eerste- of tweedegraads lerarenopleiding enkel in het vo gewerkt mag worden, wordt in de praktijk ook al gedurende het opleidingstraject in het mbo gewerkt. Het is wel wettelijk geregeld dat men na het afronden van het traject als docent in het mbo mag werken.⁴⁸ Door met dit wetsvoorstel te regelen dat zij-instroom in beroep via de eerste- en tweedegraads lerarenopleiding ook wettelijk mogelijk is in het mbo, wordt er aangesloten bij de bestaande praktijk.

Toen het traject van zij-instroom in beroep via de eerste- en tweedegraads lerarenopleiding werd geregeld voor het po en vo, is dat niet voor het mbo geregeld. Voor het mbo was de PDG-route al beschikbaar en het traject van zij-instroom in beroep via de eerste- en tweedegraads lerarenopleiding zou de mogelijkheden voor het mbo inperken.⁴⁹ Deze visie is inmiddels achterhaald. Beide zij-instroomroutes kunnen zonder problemen naast elkaar bestaan. Bovendien kunnen er zij-instromers zijn die naast pedagogisch-didactische kennis, ook vakinhoudelijke kennis willen opdoen. Het is dan ook wenselijk om het traject van zij-instroom in beroep via de eerste- en tweedegraads lerarenopleiding ook mogelijk te maken in het mbo. Dit geldt temeer nu docenten voor basisvaardigheden aantoonbaar dienen te beschikken over vakinhoudelijk en vakdidactische kennis en vaardigheden.

Om het traject van zij-instroom in beroep te mogen volgen, moet sprake zijn van een aanstelling bij een mbo-instelling waar het traject kan worden gevolgd. Daarna volgt een geschiktheidsonderzoek. Uit dit geschiktheidsonderzoek zal blijken of de desbetreffende persoon geschikt is om direct onderwijs te verzorgen, of het daarnaast binnen twee jaar mogelijk is om het traject af te ronden en welke aanvullende scholing en begeleiding nodig is. Als uit het geschiktheidsonderzoek blijkt dat de desbetreffende persoon geschikt is, dan geeft de lerarenopleiding een geschiktheidsverklaring af.

Hierna volgt scholing van beperkte omvang, omdat het gaat om een doelgroep die in het geschiktheidsonderzoek heeft aangetoond dat het verantwoord is om onderwijs te verzorgen gedurende de scholing en de scholing in maximaal twee jaar kan worden afgerond naast een baan als docent.

De periode van zij-instroom wordt afgesloten met een bekwaamheidsonderzoek. Een aanvraag voor een bekwaamheidsonderzoek kan door de zij-instromer worden gedaan bij de instelling waar de scholing wordt gevolgd. Binnen die periode (op grond van de wet doorgaans ten hoogste twee schooljaren) moet de docent het getuigschrift behalen waaruit blijkt dat hij aan de bekwaamheidseisen heeft voldaan. Het getuigschrift wordt uitgereikt door de universiteit of hogeschool.

Om het traject van zij-instroom in beroep via de eerste- en tweedegraads lerarenopleiding deels te bekostigen kan het bevoegd gezag van een mbo-instelling een subsidieaanvraag doen voor de subsidie zij-instroom.⁵⁰ De subsidie zij-instroom bedraagt 25 duizend euro per zij-instromer en kan

⁴⁸ Artikel 4.2.1, tweede lid, onderdeel b, subonderdeel 7 WEB

⁴⁹ Kamerstukken II 1999/2000, 27015 nr. 3

⁵⁰ [Subsidie zij-instroom – Primair onderwijs – DUO Zakelijk](#)

worden ingezet voor het geschiktheidsonderzoek, de scholing, leermiddelen, de begeleiding, het studieverlof (vervangingskosten) en het afsluitende bekwaamheidsonderzoek.

Voor zij-instromers in beroep via lerarenopleidingen die een van de basisvaardigheden willen gaan geven, betekent dit dat zij een getuigschrift van een aanverwante lerarenopleiding zullen moeten behalen. Welke lerarenopleidingen onder de aanverwante opleidingen worden verstaan, wordt vastgelegd in lagere regelgeving. Deze zij-instromers kunnen vanaf hun aanstelling en geschiktheidsverklaring, terwijl zij de scholing volgen, al onderwijs verzorgen in Nederlandse taal, rekenen of burgerschap.

2.4.3.2 Instroom via (voltijd of deeltijd) lerarenopleiding

Voor toekomstige docenten die onderwijs willen gaan verzorgen in het mbo na het afronden van een voltijd of deeltijd eerste- of tweedegraads lerarenopleiding geldt dat zij in het bezit moeten zijn van een getuigschrift van een lerarenopleiding in het onderdeel waarin zij onderwijs willen verzorgen of een opleiding die aanverwant is aan dat onderdeel. Welke lerarenopleidingen onder de aanverwante opleidingen worden verstaan, wordt vastgelegd in lagere regelgeving. Indien zij een andere lerarenopleiding hebben gevolgd, zullen zij alvorens zij onderwijs gaan verzorgen in Nederlandse taal, rekenen of burgerschap het aanvullende opleidingstraject moeten afronden. Dit betekent dat een docent niet kan instromen als docent Nederlandse taal, rekenen of burgerschap indien er enkel een niet aanverwante lerarenopleiding is gevolgd.

2.4.4 Benoembaarheid huidige mbo-docenten die onderwijs (willen) verzorgen in Nederlandse taal, rekenen of burgerschap

Voor mbo-docenten die al over een PDG of een getuigschrift van een niet aanverwante eerste- of tweedegraads lerarenopleiding beschikken, geldt dat zij een aanvullend opleidingstraject (30 ECTS) moeten volgen om benoembaar te zijn als mbo-docent voor de generieke kwalificatie-eisen Nederlandse taal, rekenen of burgerschap. Vanaf het moment dat zij onderwijs verzorgen in het betreffende onderdeel, hebben zij twee aaneengesloten studiejaren de tijd om dit aanvullende opleidingstraject af te ronden. Deze termijn kan eenmaal met twee jaar verlengd worden als het bevoegd gezag daar redenen voor aanwezig acht.

2.4.5 Gastdocenten

Gastdocenten⁵¹ kunnen niet worden ingezet als docent voor de generieke kwalificatie-eisen Nederlandse taal, rekenen en burgerschap. Wel kunnen incidentele gastsprekers, die niet werkzaam zijn in het onderwijs, op verzoek van een docent basisvaardigheid in beperkte mate als ervaringsdeskundige kennis of vaardigheden overbrengen aan studenten. Een voorbeeld hiervan is een politieagent die aan studenten tijdens een les burgerschap vertelt over het politiewerk. Het optreden van dergelijke gastsprekers vindt plaats onder volledige regie en directe verantwoordelijkheid en in aanwezigheid van een docent basisvaardigheid.

2.4.6 Erkenning buitenlandse getuigschriften

Docent in het mbo is een gereguleerd beroep. Docenten die met een buitenlands diploma onderwijs op het mbo willen verzorgen, en daarvoor een erkenning aanvragen bij DUO, kunnen enkel een erkenning krijgen ten aanzien van het te geven onderwijs in Nederlandse taal, rekenen of burgerschap als ze daarvoor een relevant buitenlands diploma hebben behaald. Dat betekent dat de gevolgde opleiding gericht is op het verzorgen van onderwijs in Nederlandse taal, rekenen of burgerschap in het mbo of een met het mbo vergelijkbare vorm van onderwijs. Indien ze geen in dit verband relevant diploma hebben behaald, kunnen ze net als andere docenten voor wie hetzelfde geldt een aanvullend traject volgen om benoembaar te zijn voor de basisvaardigheden in het mbo.⁵²

2.5 Overwogen beleidsopties

In dit wetsvoorstel worden vereisten vastgesteld ten aanzien van de benoeming of tewerkstelling van mbo-docenten basisvaardigheden. Daarnaast zijn er ook andere beleidsopties overwogen om de kwaliteit van mbo-docenten die onderwijs verzorgen in de generieke kwalificatie-eisen Nederlandse taal, rekenen en burgerschap, te verbeteren. Deze beleidsopties betreffen het

⁵¹ Artikel 4.2.1, zesde lid, WEB

⁵² Zie verder paragraaf 3.1.

wettelijk verplicht stellen van een specifiek getuigschrift eerste- of tweedegraads lerarenopleiding, het bijscholen op basis van een bekwaamheidsprofiel, het stellen van aanvullende kwaliteitseisen aan alle mbo-docenten, het stellen van kwaliteitseisen aan een onderwijsteam voor Nederlandse taal, rekenen en burgerschap en het stellen van eisen aan het minimale aantal uren dat een docent onderwijs verzorgt in Nederlandse taal, rekenen of burgerschap.

De overwogen opties zijn minder doelmatig en/of minder doeltreffend dan de maatregelen die zijn uitgewerkt in dit wetsvoorstel. In bijlage 1 bij deze memorie van toelichting wordt per optie toegelicht wat de optie inhoudt en afgewogen wat de gevolgen zijn met betrekking tot de kwaliteit van docenten Nederlandse taal, rekenen of burgerschap, de gevraagde inspanning van docenten, de beschikbaarheid van (het aantal) docenten, de eenduidigheid in het gevoerde beleid binnen en tussen mbo-instellingen, de mbo-context⁵³, de integratie van basisvaardigheden met beroepsgerichte onderdelen en het aantal uur dat docenten Nederlandse taal, rekenen of burgerschap geven. Op basis daarvan wordt toegelicht waarom niet voor deze opties is gekozen. Daarbij wordt nog opgemerkt dat een wetswijziging in dit geval de voorkeur heeft boven bestuurlijke afspraken, omdat daarmee de vereisten voor de benoeming of tewerkstelling van alle docenten basisvaardigheden gelijk en helder zijn, alle mbo-instellingen verplicht zijn daaraan te voldoen en de inspectie daarop toezicht kan houden. Dit draagt bij aan kwaliteitsverbetering en kansengelijkheid in het onderwijs.

3. Verhouding tot hoger en ander recht

3.1 Europese regelgeving

Gereguleerd beroep

Het beroep van mbo-docent is reeds een gereguleerd beroep in de zin van de Richtlijn Beroepskwalificaties.⁵⁴ Met deze richtlijn wordt door middel van erkenning de garantie geboden aan personen die hun beroepskwalificatie in een lidstaat hebben behaald ook toegang hebben tot hetzelfde beroep in een andere lidstaat en dat zij dit kunnen uitoefenen met dezelfde rechten als de beroepsbeoefenaars van dat land.⁵⁵ Dit wetsvoorstel regelt dat mbo-docenten die onderwijs verzorgen aan bekostigde instellingen in de basisvaardigheden Nederlandse taal, rekenen en burgerschap verplicht worden te beschikken over een getuigschrift van een eerste- of tweedegraads lerarenopleiding in een van deze drie onderdelen. Indien de docent hier niet over beschikt, dient een aanvullend opleidingstraject (30 ECTS) ten aanzien van vakinhoudelijke en vakdidactische kennis en vaardigheden met succes afgerond te worden om benoembaar te zijn of te werk gesteld te worden als mbo-docent basisvaardigheid. Door deze vereisten wettelijk te regelen wordt de toegang tot of de uitoefening van het gereguleerde beroep beperkt.

Het stellen van vereisten aan mbo-docenten die onderwijs verzorgen in de basisvaardigheden Nederlandse taal, rekenen of burgerschap betekent dat een nieuw beroep wordt gecreëerd in de zin van de Richtlijn Beroepskwalificaties. Dit betreft het beroep van mbo-docent basisvaardigheid, dat als zodanig zal worden opgenomen in de Europese databank van gereguleerde beroepen. Door dit wetsvoorstel in internetconsultatie te brengen, voldoet Nederland aan de verplichting om alvorens een beperking tot de toegang of tot de uitoefening van het gereguleerde beroep in te voeren een openbare raadpleging te houden.⁵⁶ Het kabinet acht het gerechtvaardigd uit hoofde van doelstellingen van algemeen belang om vereisten te stellen aan deze groep mbo-docenten, om zo een kentering teweeg te brengen in de dalende trend van de beheersing van de drie basisvaardigheden in Nederland en ervoor te zorgen dat alle mbo-studenten, ongeacht op welke instelling en van welke docent ze onderwijs volgen, zij onderwijs krijgen van een docent die daartoe in voldoende mate is toegerust (zie voor een meer uitgebreide probleemanalyse paragraaf 2.2.1 en 2.2.2 van deze toelichting). Deze voorgenomen maatregel is daarmee noodzakelijk om de afnemers van diensten, namelijk mbo-studenten, te beschermen. Hierbij wordt geen direct of indirect onderscheid gemaakt op grond van nationaliteit of woonplaats van de docent.⁵⁷ De

⁵³ Bij de mbo-context gaat het om de huidige gang van zaken (beleid en onderwijspraktijk) in het mbo en de mate waarin een maatregel daarbij past.

⁵⁴ Artikel 3, eerste lid, onder a, van de Richtlijn betreffende de erkenning van beroepskwalificaties. Zie ook: Kamerstukken II 2007-2008, 31059, nr. 10, bijlage 1.

⁵⁵ Artikel 4 van de Richtlijn 2005/36/EG.

⁵⁶ Artikel 8, tweede lid, van de Richtlijn (EU) 2018/958.

⁵⁷ Artikel 5 van de Richtlijn (EU) 2018/958.

docenten die geen opleiding hebben genoten in Nederland krijgen ook toegang tot de uitoefening van het beroep mbo-docent basisvaardigheid, mits zij kunnen aantonen over de benodigde vakdidactische en vakinhoudelijke kennis en vaardigheden te beschikken. Dit draagt bij aan de kwaliteitsverbetering en kansengelijkheid in het onderwijs.⁵⁸

Het invoeren van een nieuw gereguleerd beroep wordt objectief gerechtvaardigd op grond van het hierboven omschreven algemeen belang: bescherming van de afnemers van diensten.⁵⁹ Deze maatregel hangt bovendien nauw samen met de bevoegdheid om de organisatie en inhoud van beroepsopleidingen vast te stellen.⁶⁰ De invoering van het nieuwe gereguleerde beroep is geschikt om afnemers van diensten te beschermen, omdat daarmee wordt gezorgd dat alleen mbo-docenten die de basisvaardigheden Nederlandse taal, rekenen en burgerschap in voldoende mate beheersen, onderwijs verzorgen in deze basisvaardigheden. Door specifiek van de docenten die onderwijs verzorgen of voornemens zijn te verzorgen in de basisvaardigheden Nederlandse taal, rekenen of burgerschap te eisen dat zij kunnen aantonen te beschikken over de vakdidactische en vakinhoudelijke kennis en vaardigheden van de desbetreffende basisvaardigheid wordt voorkomen dat alle mbo-docenten extra scholing dienen te volgen. Indien de docenten in onvoldoende mate beschikken over de benodigde kennis en vaardigheden, dienen zij de hiervoor bestemde aanvullende opleiding te volgen. De achtergronden van de mbo-docenten kunnen nu eenmaal verschillend zijn, waardoor er verschil bestaat tussen het niveau van kennis en vaardigheden. In het aanvullende traject wordt hier rekening mee gehouden door maatwerk te bieden, door voorafgaand aan het traject in een geschiktheidsonderzoek te bepalen welke scholing noodzakelijk is. Hierdoor is het traject niet onnodig bezwarend voor de docenten, omdat ze enkel scholing hoeven te volgen in kennis en vaardigheden die zij niet (voldoende) beheersen. De scholing bouwt daarbij voort op de kennis en vaardigheden die al aanwezig zijn. Zoals toegelicht in paragraaf 2.5 is er gekozen voor wetgeving, omdat dit de meest doelmatige en doeltreffende optie is om op coherente en stelselmatige wijze het risico tegen te gaan dat mbo-studenten onderwijs krijgen van docenten die niet zijn opgeleid in vakinhoud en vakdidactiek van het betreffende examenonderdeel. Op deze manier zijn namelijk de vereisten voor alle docenten basisvaardigheden gelijk en helder, zijn alle bekostigde mbo-instellingen verplicht om aan deze vereisten te voldoen en kan de inspectie toezicht houden op de kwaliteitseisen. Daarnaast is er bewust voor gekozen om mbo-docenten te kunnen bijscholen met een opleidingstraject van 30 ECTS, waarbij, zoals hierboven beschreven, maatwerk mogelijk is. Indien er was gekozen voor het invoeren van vakbevoegdheden,⁶¹ waarbij enkel een afgeronde eerste of tweedegraads lerarenopleiding zou kunnen leiden tot benoembaarheid of tewerkstelling voor het onderwijs in de basisvaardigheden in het mbo, zou dit ingrijpender zijn voor de betrokken docenten. De aanvullende vereisten, die tot uiting komen in het invoeren van een nieuw gereguleerd beroep, zijn naar het oordeel van de regering, gelet op de Richtlijn Beroepskwalificaties en de Proportionaliteitsrichtlijn Beroepskwalificaties, dan ook evenredig en gaan niet verder dan nodig is voor het bereiken van het doel van dit wetsvoorstel.⁶²

Met dit wetsvoorstel wordt rekening gehouden met in het buitenland verworven kwalificaties,⁶³ zoals staat beschreven in paragraaf 2.4.6. Het beroep mbo-docent basisvaardigheid komt daarmee onder het algemene stelsel te vallen van Titel III, Hoofdstuk I, Richtlijn 2005/36. In de praktijk toetst⁶⁴ DUO of de in het buitenland verworven kwalificaties van de aanvrager overeenstemmen met de aanvullende vereisten van onderhavig wetsvoorstel. Indien de beroepskwalificatie van de aanvrager geen toegang geeft tot het beroep mbo-docent basisvaardigheid, maar wel voor het beroep mbo-docent zal de aanvrager worden erkend als mbo-docent. Bij deze beschikking zal de aanvrager worden geattendeerd op de mogelijkheid om het aanvullende opleidingstraject te volgen voor mbo-docent basisvaardigheid. Hiermee wordt het net als voor de beroepsbeoefenaars die hun opleiding in Nederland hebben genoten een vrije keuze om onderwijs te verzorgen in de basisvaardigheden, Nederlandse taal, rekenen of burgerschap. Bovendien wordt hierdoor vertraging

⁵⁸ Zie ook paragraaf 2.2.2.

⁵⁹ Artikel 6 van de Richtlijn (EU)2018/958.

⁶⁰ Zie overweging 9 van de considerans bij Richtlijn (EU) 2018/958.

⁶¹ Vergelijkbaar met de situatie in het VO. Op het diploma van een lerarenopleiding staat een bevoegdheid voor een bepaald vak (eerstegraads of tweedegraads).

⁶² Artikel 7 van de Richtlijn (EU)2018/958.

⁶³ Artikel 13 van de Richtlijn 2005/36/EG.

⁶⁴ In overeenstemming met Titel III, Hoofdstuk I, Richtlijn 2005/36/EG.

voorkomen voor de benoeming of tewerkstelling van de aanvrager, want de aanvrager wordt meteen in de gelegenheid gesteld om aan de slag te gaan als mbo-docent. Indien DUO constateert dat de opleiding van de aanvrager niet in voldoende mate is afgestemd op het beroep van mbo-docent basisvaardigheid bestaat de mogelijkheid om de wezenlijke verschillen te compenseren, middels een compenserende maatregel.⁶⁵ De maatregel kan inhouden een proeve van bekwaamheid of een aanpassingsstage, waarbij de keuze wordt gelaten aan de aanvrager. Ten behoeve van de evenredigheid dient de proeve van bekwaamheid eensluidend te zijn aan het geschiktheidsonderzoek, bedoeld in voorgestelde artikel 2.4.1 WEB. Bij het bepalen van de compenserende maatregel wordt rekening gehouden met de beroepservaring van de aanvrager. Bovendien wordt op basis van eerder opgedane kennis en vaardigheden van de aanvrager bepaalt welke scholing uit het aanvullende traject noodzakelijk is. Door aan te sluiten op dezelfde systematiek als voor de beroepsbeoefenaars die hun opleiding in Nederland hebben genoten,⁶⁶ wordt het overgelaten aan de expertise van degenen die het geschiktheidsonderzoek uitvoeren om te beoordelen of de aanvrager voldoet aan de aanvullende vereisten om onderwijs te verzorgen in de basisvaardigheden. Het aanvullende opleidingstraject voorziet op deze manier in maatwerk, biedt voldoende waarborgen voor kwalitatief goed onderwijs op het terrein van de basisvaardigheden en voorkomt dat een onevenredig onderscheid ontstaat tussen de beroepsbeoefenaars die hun opleiding in Nederland of in het buitenland hebben genoten.

Teneinde het vrij verkeer van beroepsbeoefenaren te bevorderen en gelijktijdig de kwaliteit te waarborgen van het onderwijs in de basisvaardigheden, dienen de tijdelijke of incidentele grensoverschrijdende dienstverrichting per geval beoordeeld te worden door DUO opdat de kwalificaties van de beroepsbeoefenaar overeenkomen met de aanvullende vereisten van onderhavig wetsvoorstel. Als dat het geval is kan de persoon tijdelijk dan wel incidenteel onderwijs verzorgen in de basisvaardigheid Nederlandse taal, rekenen of burgerschap.⁶⁷

3.2 De vrijheid van onderwijs en de begrenzing daarvan

Kader

Bij de totstandkoming van dit wetsvoorstel is de vrijheid van onderwijs op grond van artikel 23, tweede lid, van de Grondwet tot uitgangspunt genomen. Voorop wordt gesteld dat de regering hecht aan de constitutionele onderwijsvrijheid en terughoudend is om te treden in de wijze hoe het onderwijs moet worden ingericht. Tegelijkertijd is deze vrijheid niet absoluut en wordt deze begrensd door het toezicht op het onderwijs, de bekwaamheidseisen van docenten en de eisen aan deugdelijkheid die op basis van de Grondwet mogelijk zijn, voor zover deze voldoen aan de eisen van noodzakelijkheid, proportionaliteit en subsidiariteit.

Dit komt erop neer dat de substantiële noodzaak van de beperking moet worden aangetoond en dat een inbreuk op een grondrecht in redelijke verhouding moet staan tot de bij de beperking betrokken belangen. Tevens moet worden voldaan aan het subsidiariteitsbeginsel: het doel van de beperking moet niet op andere, minder belastende wijze kunnen worden bereikt. Bij een inperking van de vrijheid van onderwijs, is het bovendien van belang dat de wet in formele zin zelf de hoofdelementen van de regeling bevat, conform het primaat van de wetgever.⁶⁸ Delegatie is toegestaan, voor zover het de minder gewichtige (bijvoorbeeld technische) onderdelen van het eisenpakket betreft, of wanneer dat noodzakelijk is in het belang van flexibiliteit of slagvaardigheid.

Beperking van de vrijheid van onderwijs

Met de invoering van dit wetsvoorstel is er sprake van een beperking van de vrijheid van onderwijs, omdat het bevoegd gezag van een mbo-instelling alleen nog docenten basisvaardigheden mag benoemen of te werk stellen zonder benoeming indien die voldoen aan de in het wetsvoorstel gestelde vereisten. Het oordeel over de geschiktheid voor het verzorgen van onderwijs in basisvaardigheden wordt met dit wetsvoorstel gedeeltelijk verlegd van het bevoegd gezag van de mbo-instelling naar het instellingsbestuur van de WHW-instelling. Derhalve moet voldaan worden aan een aantal criteria, die hieronder zijn uitgewerkt.

⁶⁵ Artikel 14 van de Richtlijn 2005/36/EG.

⁶⁶ Artikel 5 van de Richtlijn (EU)2018/958.

⁶⁷ Gelet op artikel 5, tweede lid, van de Richtlijn 2005/36/EG.

⁶⁸ Aanwijzingen voor de regelgeving (Ar) 2.19.

Doelcriteria en noodzakelijkheidsvereiste

Het is van maatschappelijk belang dat studenten onderwijs in Nederlandse taal, rekenen en burgerschap krijgen van docenten die beschikken over dezelfde minimale kennis en vaardigheden om dit onderwijs te verzorgen. Zoals in paragraaf 2.2.2 is beschreven, maakt het verschil van welke docent een student onderwijs krijgt en wordt de kansenongelijkheid daardoor versterkt. Als de huidige situatie ongewijzigd blijft en er niet één duidelijke norm wordt gehanteerd voor de benoeming en tewerkstelling van mbo-docenten basisvaardigheden, blijven er aanzienlijke onderlinge verschillen tussen mbo-instellingen bestaan. Gelet daarop is een wetsinterventie nodig. Met dit wetsvoorstel worden daarom vereisten gesteld aan mbo-docenten die benoemd of tewerkgesteld worden om onderwijs verzorgen in Nederlandse taal, rekenen of burgerschap, teneinde de onderlinge verschillen in kennis en vaardigheden te beperken.

De regering het stellen van de desbetreffende vereisten voor benoeming noodzakelijk, omdat zij de grondwettelijke verantwoordelijkheid heeft voor de kwaliteit van het onderwijs op stelselniveau.⁶⁹ Dat een wetsinterventie nodig is, blijkt uit onderzoek. Daarbij wordt verwezen naar paragraaf 2.2. Zo wordt in die paragraaf onderbouwd dat in Nederland sprake is van een zorgelijke trend met betrekking tot de beheersing van basisvaardigheden. Onvoldoende beheersing van basisvaardigheden kan grote gevolgen hebben, zowel voor een individu als voor de samenleving. Basisvaardigheden bieden een belangrijke basis voor gelijke kansen. Gezien de omvang van de problematiek is het nodig om, over de onderwijssectoren heen, het probleem aan te pakken. De regering is van oordeel dat er, gelet op de omvang en ernst van het in die paragraaf omschreven probleem, sprake is van een voldoende substantiële noodzaak om het stellen van de desbetreffende vereisten voor benoeming te rechtvaardigen.

Aan de eisen van proportionaliteit wordt voldaan. Het stellen van de desbetreffende vereisten voor benoeming is gerechtvaardigd, mede gelet op het recht op onderwijs en het grote belang van de beheersing van de basisvaardigheden voor het welzijn, de ontwikkeling en de zo volledig mogelijke ontplooiing van studenten. Daarnaast wordt de inperking zo beperkt mogelijk gehouden. Het wetsvoorstel ziet enkel op mbo-docenten die onderwijs verzorgen in de generieke kwalificatie-eisen Nederlandse taal, rekenen en burgerschap. Deze doelgroep kan in de wet- en regelgeving duidelijk worden onderscheiden. Hiermee wordt voorkomen dat alle mbo-docenten moeten worden bijgeschoold en wordt het een individuele keuze van een mbo-docent om onderwijs te geven in basisvaardigheden. Tevens wordt opgemerkt dat het beleid gericht op de eigen verantwoordelijkheid van de mbo-instellingen ten aanzien van de kwaliteit van de docenten basisvaardigheden niet voor voldoende verbetering heeft gezorgd. De regering heeft daarom in overeenstemming met het subsidiariteitsbeginsel uiteindelijk gekozen voor een wetsinterventie. Door de vereisten in de wet op te nemen wordt gewaarborgd dat de vereisten voor benoembaarheid of tewerkstelling voor alle mbo-docenten basisvaardigheden gelijk en duidelijk zijn. De mbo-instellingen zijn verplicht daaraan te voldoen en de inspectie wordt in staat gesteld hier toezicht op te houden. Dit draagt bij aan de kwaliteitsverbetering en de kansengelijkheid in het onderwijs. Bovendien wordt ten aanzien van de instellingen rechtszekerheid en gelijkheid verzekerd bij het formuleren van beleid dat de inrichting van het onderwijs raakt.⁷⁰

Delegatie getuigschriften

Zoals hierboven vermeld, is het van belang dat de wet in formele zin zelf de hoofdelementen van de regeling bevat, conform het primaat van de wetgever.⁷¹ Bij verdeling van de elementen van een regeling over de wet en algemeen verbindende voorschriften van lager niveau bevat de wet ten minste de hoofdelementen van de regeling. Delegatie is toegestaan, voor zover het de minder gewichtige (bijvoorbeeld technische) onderdelen van het eisenpakket betreft, of wanneer dat noodzakelijk is in het belang van flexibiliteit of slagvaardigheid.

Voor het vo is op wetsniveau geregeld dat een leraar bevoegd is als hij in het bezit is van een getuigschrift waaruit blijkt dat hij voldoet aan de bekwaamheidseisen voor het onderwijs dat hij zal geven. Daarnaast is voor het vo een delegatiegrondslag opgenomen om bij ministeriële regeling getuigschriften aan te wijzen die de bevoegdheid geven voor algemeen gebruikelijke vakken waarvoor die bevoegdheid niet rechtstreeks op grond van het betreffende getuigschrift of

⁶⁹ Artikel 23, tweede lid, Grondwet.

⁷⁰ Onderwijsraad 2012, p.57.

⁷¹ Ar. 2.19.

verklaring kan worden vastgesteld.⁷² Het is niet mogelijk om voor het mbo dezelfde structuur te hanteren. Anders dan in het vo wordt in het mbo namelijk gewerkt met een kwalificatiestructuur en niet met een vakkenstructuur. Op de getuigschriften staan de vakken opgenomen waaruit blijkt dat de docent voldoet aan de bekwaamheidseisen.⁷³ Omdat het mbo geen vakkenstructuur kent, is dit niet één op één van toepassing op de mbo-docenten basisvaardigheden. Om die reden wordt voor het mbo in lagere regelgeving vastgelegd welke getuigschriften leiden tot benoembaarheid of tewerkstelling van mbo-docenten basisvaardigheden.

3.3 Verhouding tot andere wetgeving

3.3.1 Zij-instroom in beroep: verhouding tot Wet voortgezet onderwijs 2020

In paragraaf 2.4.3.1 is beschreven dat met dit wetsvoorstel ook wordt geregeld dat zij-instroom in beroep via de lerarenopleiding mogelijk is in het mbo. Hierbij is zoveel mogelijk aangesloten bij de bestaande systematiek en terminologie voor zij-instroom in beroep in het vo. De artikelen zijn met name aangepast indien dit nodig was in verband met de in de WEB gebruikelijke systematiek en terminologie. Een voorbeeld van de terminologische aanpassing is het gebruik van 'docent' in plaats van 'leraar'.

3.3.2 Bekwaamheidsdossier

Het bevoegd gezag dient voor elke docent een bekwaamheidsdossier te hebben, waarin gegevens worden bijgehouden over de bekwaamheid van elke docent en het onderhouden daarvan.⁷⁴ Vanwege de verwerking en opname van persoonsgegevens van docenten is het van belang dat de Algemene wet gegevensbescherming in acht wordt genomen. Door extra opleidingseisen te stellen aan de mbo-docenten basisvaardigheden wordt de systematiek van opname en verwerking in het bekwaamheidsdossier niet gewijzigd. Wel dienen de getuigschriften en geschiktheidsverklaringen zib en basisvaardigheid te worden opgenomen.

4. Gevolgen

4.1 Voor docenten, mbo-instellingen en aanbieders opleidingstrajecten

4.1.1 Docenten

Met dit wetsvoorstel worden vereisten gesteld aan de benoeming of tewerkstelling van mbo-docenten die onderwijs verzorgen in Nederlandse taal, rekenen en burgerschap. In paragraaf 2.4 zijn de gevolgen voor de benoembaarheid of tewerkstelling van (aankomende) mbo-docenten basisvaardigheden en voor WHW-instellingen uiteengezet.

Docenten die vanwege de in het wetsvoorstel gestelde vereisten een opleidingstraject dienen te volgen, moeten met hun werkgever afspraken maken over dat opleidingstraject en hun inzetbaarheid tijdens het opleidingstraject. Dit kan ertoe leiden dat deze docenten tijdelijk extra druk ervaren, omdat ze naast hun baan en privéleven ook een opleidingstraject volgen. Omwille van de haalbaarheid daarvan is ervoor gekozen om docenten ruim de tijd te geven om het opleidingstraject af te ronden (zie ook paragraaf 2.4 en 9.2).

4.1.1.1 Gendergelijkheid

In het mbo werken meer vrouwen (59%) dan mannen (41%).⁷⁵ Uit onderzoek blijkt dat vrouwen gemiddeld genomen vaker in deeltijd werken dan mannen.⁷⁶ Mensen die in deeltijd werken hebben minder tijd voor bijscholing. Door docenten ruim de tijd te geven om zich te laten bijscholen, twee jaar voor maximaal 30 ECTS, is er voldoende tijd om aan de vereisten voor benoeming of tewerkstelling als mbo-docent basisvaardigheid te voldoen voor zowel mensen die werken in deeltijd als in voltijd werken en zal dit niet leiden tot (verdere) ongelijkheid.

4.1.2 Mbo-instellingen

⁷² Artikel 7.11 WVO 2020

⁷³ Artikel 7.11, eerste lid, onder a WVO 2020

⁷⁴ Artikel 4.2.3a WEB

⁷⁵ [Trendrapportage Arbeidsmarkt Leraren po, vo en mbo 2024.](#)

⁷⁶ [RIVM \(2021\). Impactvolle determinanten: Psychosociale arbeidsbelasting.](#)

Voor een bevoegd gezag van een mbo-instelling waar nu al veel docenten werken die een lerarenopleiding hebben afgerond in de basisvaardigheid waarin zij onderwijs verzorgen, heeft dit wetsvoorstel weinig gevolgen. Een bevoegd gezag dat veel verschillende docenten inzet om onderwijs te verzorgen in Nederlandse taal, rekenen en burgerschap met een lerarenopleiding in een ander vakgebied dan de desbetreffende basisvaardigheid of docenten met een PDG, moet deze docenten in staat stellen om een aanvullend opleidingstraject te volgen. Dit zorgt voor opleidingskosten en verletkosten (kosten van tijdverzuim) (zie paragraaf 8.1 voor een inschatting van de kosten). In het kader van de Werkagenda mbo 2023 - 2027 is in totaal 30 miljoen euro per jaar beschikbaar gesteld voor de professionalisering van docenten in het onderwijs van de basisvaardigheden. Deze middelen zijn toegevoegd aan de rijksbijdrage die de mbo-instellingen ontvangen. Daarnaast is het van belang dat het bevoegd gezag goede afspraken maakt met docenten over het volgen van het opleidingstraject en wat dit betekent voor hun inzetbaarheid. Waar mogelijk kan het bevoegd gezag anticiperen in het aannamebeleid en/of door het bestaande personeel op basis van hun opleidingsachtergrond strategisch in te zetten.

In het mbo zijn er, net als in het vo, personeelstekorten voor de onderdelen Nederlandse taal, rekenen en burgerschap.⁷⁷ Dit wetsvoorstel kan bijdragen aan het terugdringen van de personeelstekorten in het mbo. Mbo-instellingen kunnen van de mogelijkheid gebruik maken om bestaand personeel het aanvullende opleidingstraject (zie paragraaf 2.4.1) te laten volgen om zo meer personeel op te leiden voor de basisvaardigheden. Desondanks zullen de tekorten aan mbo-docenten goed gemonitord worden. De volgende meting vindt eind 2025 plaats.

Uiteindelijk leiden de verscherpte vereisten voor benoeming en tewerkstelling van docenten basisvaardigheden tot verhoogde onderwijskwaliteit en meer kansengelijkheid. Dit belang weegt zwaarder dan de nadelen van opleidings- en verletkosten.

4.1.3 Aanbieders opleidingstrajecten

WHW-instellingen kunnen in het kader van contractonderwijs de aanvullende opleidingstrajecten aanbieden voor mbo-docenten Nederlandse taal, rekenen en burgerschap. Dit vraagt van WHW-instellingen om een opleidingstraject te ontwikkelen dat aan de gestelde eisen voldoet. De kosten die gemoeid zijn met het ontwikkelen, kan worden terugverdiend door het aanbieden van het opleidingstraject. Er vindt overleg plaats over het eventueel beschikbaar stellen van een financiële stimulans door de overheid om de drie opleidingstrajecten te ontwerpen en ontwikkelen.

4.2 *Rechtsbescherming*

Wanneer een instelling het aanvullende scholingstraject aanbiedt voor mbo-docent basisvaardigheid worden hier wettelijke vereisten aan gesteld, waaronder dat de instelling een geschiktheidsverklaring dient uit te reiken waarmee zij besluit of de aspirant-docent basisvaardigheid al dan niet in aanmerking komt voor dit aanvullende traject en daarmee tijdelijk kan worden benoemd als mbo-docent basisvaardigheid. Ten tweede het uitreiken van het getuigschrift, waarmee de aspirant-docent basisvaardigheid kan worden benoemd of tewerkgesteld als mbo-docent basisvaardigheid. Op deze twee verschillende momenten in het aanvullende scholingstraject voor mbo-docent basisvaardigheid worden besluiten genomen in door het instellingsbestuur die de aanvullende scholing aanbiedt en is er ten aanzien van dit punt sprake van openbaar gezag. Deze besluiten worden aangemerkt als besluiten in de zin van de Algemene wet bestuursrecht (hierna: Awb) en hierop is dan ook het rechtsbeschermingsregime van de Awb van toepassing.

De aspirant-docent kan tegen bovengenoemde twee besluiten bezwaar of beroep instellen bij de bestuursrechter als dit besluit bijvoorbeeld niet tijdig is genomen of onvoldoende is gemotiveerd. Daarentegen kan op grond van de Awb⁷⁸ geen beroep worden ingesteld tegen besluiten die een beoordeling behelzen van het kennen en kunnen van een kandidaat of leerling die ter zake is

⁷⁷ Het vo kampt met een personeelstekort, voor de vakken Nederlands en wiskunde is dit respectievelijk 8,1% en 6,2%. In het mbo is in 2024 voor het eerst onderzoek naar personeelstekorten gedaan. In dit onderzoek zijn de gemeten tekorten voor Nederlands rekenen en burgerschap respectievelijk 11,3%, 8,4% en 3,4%. Op basis van de respons in het mbo (32%) is enige voorzichtigheid geboden bij de interpretatie van deze cijfers en kan niet met zekerheid gezegd worden dat dit beeld ook representatief is op landelijk niveau.

⁷⁸ Artikel 8:4, derde lid, sub b, van de Awb.

geëxamineerd of op andere wijze is getoetst. Hierin ligt ook het oordeel over de noodzakelijke scholing van de aspirant-docent basisvaardigheid besloten. Dit betekent voor onderhavig wetsvoorstel dat ten aanzien van het kennen en kunnen van de aspirant-docent kan geen rechtsbescherming worden genoten bij de bestuursrechter. Hiervoor staat de gang open naar de civiele rechter.

Het bevoegd gezag dat is betrokken bij de aanvraag kan ook bezwaar maken tegen dit besluit, aangezien het bevoegd gezag als werkgever ook belanghebbende is bij dit besluit. Hiervoor moet het desbetreffende bevoegd gezag wel op de hoogte zijn van de aanvraag door de aspirant-docent basisvaardigheid. Het instellingsbestuur stuurt het bevoegd gezag alleen een kopie van het besluit als de betreffende aspirant-docent basisvaardigheid akkoord heeft gegeven voor toezending.

Met dit wetsvoorstel wordt ten aanzien van de zij-instroom in beroep via de lerarenopleidingenroute aangesloten bij de rechtsbescherming van de Awb.

4.3 Gegevensverwerking

Dit wetsvoorstel heeft marginale gevolgen voor de verwerking van persoonsgegevens door verschillende partijen, omdat deze gegevensverwerkingen in het verlengde liggen van de gegevensverwerkingen die reeds plaatsvinden. Bij de totstandkoming van dit wetsvoorstel is een Data Protection Impact Assessment (DPIA) uitgevoerd. Daarin zijn verschillende gegevensverwerkingen uitgewerkt en beoordeeld op rechtmatigheid. De focus ligt hierbij op het verwerken van nieuwe persoonsgegevens bij het bijhouden van een bekwaamheidsdossier door het bevoegd gezag en bij het uitreiken van geschiktheidsverklaringen en getuigschriften door het bestuur van de WHW-instelling.

De grondslag voor deze gegevensverwerking is de noodzaak voor het uitvoeren van een wettelijke plicht. Deze wettelijke plichten worden gecreëerd met onderhavig wetsvoorstel. De verwerking van de persoonsgegevens is niet gebaseerd op toestemming van de betrokkene als bedoeld in de algemene verordening gegevensbescherming.

4.3.1 Gegevensverwerking bekwaamheidsdossier

In de Wet educatie en beroepsonderwijs is vastgelegd dat het bevoegd gezag ten aanzien van elk personeelslid dat een functie of werkzaamheden verricht waarvoor bekwaamheidseisen zijn vastgesteld, beschikt over geordende gegevens met betrekking tot de bekwaamheid en het onderhouden daarvan. De bekwaamheidseisen die op grond van artikel 4.2.3 zijn vastgesteld, gelden ook voor de mbo-docenten basisvaardigheden. Daarin brengt onderhavig wetsvoorstel geen verandering. Wel voorziet onderhavig wetsvoorstel, met het voorgestelde artikel 4.2.1a, in bepaalde eisen ten aanzien van getuigschriften en scholing, waaruit het voldoen aan de bekwaamheidseisen dient te blijken. De aanvullende scholing voor docenten basisvaardigheden, zoals opgenomen in het voorgestelde artikel 4.3.12, betreft noodzakelijke scholing om vakinhoudelijk en vakdidactisch bekwaam te worden in de basisvaardigheden en dit wordt aangemerkt als een nieuw persoonsgegeven dat moet worden opgenomen in het bekwaamheidsdossier. Met andere woorden dient er een geschiktheidsverklaring en getuigschrift per aanvullend opleidingstraject opgenomen te worden in het bekwaamheidsdossier. Indien de inspectie aanleiding heeft om te vermoeden dat de bekwaamheid van het personeel niet op orde is, kan de inspectie, in het kader van hun toezichtstaak⁷⁹, de bekwaamheidsdossiers inzien. De bekwaamheidsdossiers bevatten ten minste de naam van betrokkene, opleiding en personeelsnummer. Het is niet noodzakelijk om na de beëindiging van het dienstverband de getuigschriften in de bekwaamheidsdossiers te bewaren. Om die reden worden deze gegevens door de werkgever bij het einde van het dienstverband verwijderd.

4.3.2 Gegevensverwerking geschiktheidsverklaring en getuigschrift

⁷⁹ artikel 3 lid 1 onderdeel a 1 Wet op het onderwijstoezicht

Met onderhavig wetsvoorstel wordt geregeld dat het bestuur van de WHW-instelling die een geschiktheidsverklaring afgeeft als het bestuur van oordeel is dat de aspirant-docent na het geschiktheidsonderzoek in staat wordt geacht de scholing voor het beroep van docent basisvaardigheid binnen twee jaar af te ronden. Op deze geschiktheidsverklaringen worden ten minste vermeld de naam van degene die is onderworpen aan het geschiktheidsonderzoek, en de benodigde scholing. Het is niet noodzakelijk om na beëindiging van het geschiktheidsonderzoek deze gegevens te bewaren. Om die reden worden deze gegevens door de WHW-instelling bij het einde van het geschiktheidsonderzoek verwijderd.

Ten bewijze dat het aanvullende opleidingstraject voor docent basisvaardigheid, dan wel de zij-instroom in beroep route via de lerarenopleiding, met goed gevolg is afgerond, wordt een getuigschrift uitgereikt waaruit dat blijkt. Op het getuigschrift worden ten minste de naam en de gevolgde scholing vermeld. Dit is noodzakelijk opdat de mbo-instelling kan controleren of er aan de in de wet gestelde eisen wordt voldaan en eveneens zodat de inspectie hier toezicht op kan houden. Het komt in de praktijk voor dat personen hun getuigschrift nodig hebben en deze niet meer blijken te bezitten en daarom de instelling verzoeken om een afschrift. Hierom is besloten om aan te sluiten bij de aanbevelingen archiefbeheer bij scholen en dient het getuigschrift minimaal 50 jaar na verstrekken bewaard te blijven.

5. Toezicht en handhaving

De inspectie houdt ingevolge artikel 3 van de Wet op het onderwijstoezicht toezicht op de naleving van de vereisten voor de benoeming of tewerkstelling van mbo-docenten basisvaardigheden. Wanneer op dit punt sprake zou zijn van niet-naleving, kan de inspectie overgaan tot nader onderzoek en/of handhaving. Dit toezicht zal signaal gestuurd worden ingezet. Ook wordt verwezen naar het Onderzoekskader 2021 mbo⁸⁰.

Om na te gaan of docenten die onderwijs verzorgen in Nederlands, rekenen en burgerschap binnen de gestelde termijn voldoen aan de gestelde vereisten, moet de inspectie dit kunnen controleren. Dit vraagt van het bevoegd gezag om inzichtelijk te maken welke docenten onderwijs verzorgen in Nederlands, rekenen of burgerschap en in het bekwaamheidsdossier van deze docenten bij te houden dat deze docenten voldoen aan de gestelde eisen of bezig zijn met een opleiding om tijdig te voldoen aan de gestelde eisen. Het bevoegd gezag is ook nu al verplicht om een bekwaamheidsdossier bij te houden.⁸¹

6. Financiële gevolgen

6.1 Financiële gevolgen overheid

Voor het ministerie van OCW zijn er geen financiële gevolgen. Het toezicht voor de in dit wetsvoorstel opgenomen maatregelen past voor de inspectie binnen de capaciteitsmarge. Dit betekent dat het toezicht geen extra financiële middelen vraagt.

6.2 Financiële gevolgen voor mbo-instellingen

Het is niet mogelijk om een exacte berekening te maken van de kosten voor mbo-instellingen als het gaat om het (bij)scholen van huidige en nieuwe docenten. Dit komt mede doordat de aantallen docenten basisvaardigheden die aanvullende scholing nodig hebben niet in beeld zijn. Daarom is er een schatting gemaakt van de aantallen te professionaliseren docenten.^{82, 83} In het mbo werken ongeveer 34.000 docenten, waarvan naar schatting 20-25% onderwijs verzorgt in basisvaardigheden.⁸⁴ Zoals benoemd in paragraaf 2.2.3 is er op dit moment een relatief grote groep docenten die slechts een aantal uur (0-4 uur exclusief voorbereidingstijd) onderwijs verzorgt in de basisvaardigheden, namelijk 59% van de docenten die onderwijs verzorgen in burgerschap,

⁸⁰ Inspectie van het Onderwijs (2021). Onderzoekskader 2021, *Voor het toezicht op het middelbaar beroepsonderwijs*.

⁸¹ Artikel 4.2.3a WEB

⁸² De schatting is gebaseerd op een [onderzoek uit 2023](#), waaraan 9 mbo-instellingen hebben meegedaan. De mate waarin cijfers representatief zijn is niet goed vast te stellen. De kans op dubbelstellingen is groot, waardoor de aantallen waarschijnlijk te hoog uitvallen.

⁸³ Het gaat hierbij om de docenten die geen relevante (aanverwante) lerarenopleiding hebben.

⁸⁴ Naar schatting geven 2300 docenten les in rekenen, 2500 in Nederlands en 1900 in burgerschap.

37% van de docenten die onderwijs verzorgen in rekenen en 21% van de docenten die onderwijs verzorgen in Nederlands. De verwachting is dat het bevoegd gezag er niet voor kiest (vanwege de hoge investering) om alle docenten die op basis van dit wetsvoorstel bijgeschoold zouden moeten worden, op te leiden. Daarnaast zal een (groot) deel van de huidige docenten die moeten worden bijgeschoold, al (enige) vakinhoudelijk en vakdidactische kennis en vaardigheden hebben opgedaan in het onderdeel waarin zij onderwijs verzorgen. In het aanvullende traject wordt hier rekening mee gehouden door maatwerk te bieden: voorafgaand aan het traject wordt in een geschiktheidsonderzoek bepaald welke scholing noodzakelijk is. Daardoor zal het opleidingstraject regelmatig minder lang zijn en er minder verletkosten zijn. Omdat het niet voor de hand ligt dat het bevoegd gezag ervoor kiest om alle docenten basisvaardigheden bij te scholen, wordt in de berekening niet uitgegaan van 100% van de docenten basisvaardigheden zonder geschikte professionele achtergrond, maar van 30 – 60% die worden bijgeschoold. Verwezen wordt naar tabel 1 voor de berekening. De eerste vijf jaar zullen alle instellingen samen naar schatting in totaal 73 – 147 miljoen euro moeten investeren in de bijscholing van huidig personeel. Het is aan het bevoegd gezag van de instelling om een goede afweging, zowel financieel als kwalitatief, te maken welke docenten zij gaan scholen.

Het (bij)scholen van nieuw instromende docenten zal voor alle instellingen samen naar schatting jaarlijks 6 – 12 miljoen euro kosten. Dit is mede afhankelijk van de professionele achtergrond van de nieuw aan te nemen docenten. Het bevoegd gezag van de instelling kan ervoor kiezen om bij het werven en selecteren van nieuwe docenten basisvaardigheden, waar mogelijk, docenten basisvaardigheden te werven die niet meer bijgeschoold te hoeven worden. Dit reduceert de kosten voor nieuwe docenten basisvaardigheden.

Onderdeel	Schatting aantal docenten (30- 60%)	Kosten		
		Opleidingskosten Kosten per traject ongeveer 3000	Verletkosten ⁸⁵ Per opleidingstraject 44.000 (+/- 800 uur à 55 euro)	Totaal Opleidingskosten + verletkosten
Huidige docenten				
Rekenen	630 - 1260	2 – 4 miljoen	28 – 55 miljoen	30 – 59 miljoen
Nederlandse taal	420 - 840	1 – 3 miljoen	18 – 37 miljoen	20 – 39 miljoen
Burgerschap	510 - 1020	2 – 3 miljoen	22 – 45 miljoen	24 – 48 miljoen
Totaal	1560 - 3120	5 – 9 miljoen	69 – 137 miljoen	73 – 147 miljoen
Nieuw instromende docenten				
Rekenen	51-102	0,2 – 0,3 miljoen	2 – 4 miljoen	2 – 5 miljoen
Nederlandse taal	35 - 69	0,1 – 0,2 miljoen	2 – 3 miljoen	2 – 3 miljoen
Burgerschap	42 - 84	0,1 – 0,3 miljoen	2 – 4 miljoen	2 – 4 miljoen
Totaal	128 - 255	0,4 – 0,8 miljoen	6 – 11 miljoen	6 – 12 miljoen
Huidige docenten + nieuw instromende docenten ⁸⁶				
TOTAAL	1688 - 3375	5 – 10 miljoen	74 – 149 miljoen	79 – 159 miljoen

Tabel 1

Om de mbo-instellingen hierin tegemoet te komen is per 2023 jaarlijks 30 miljoen euro toegevoegd aan de middelen voor het beroepsonderwijs om te zorgen dat instellingen in kunnen zetten op professionalisering van docenten basisvaardigheden.⁸⁷ Zij-instromers in beroep kunnen gebruik maken van de Regeling subsidie zij-instroom.⁸⁸ Per zij-instromer is een tegemoetkoming van 25

⁸⁵ Hier is gerekend met 100% verletkosten, gelet op mogelijke vrijstellingen zal dit bedrag waarschijnlijk lager uitvallen voor met name de huidige docenten.

⁸⁶ De instromende docenten die ooit al eerder in het mbo hebben gewerkt hebben we niet in beeld en zijn daarom niet meegenomen in de berekenen. Naar verwachting is dit een kleine groep.

⁸⁷ Kamerstukken II 2022/23, 31524 nr. 549

⁸⁸ <https://wetten.overheid.nl/BWBR0039459/2024-12-11>

duizend euro beschikbaar.⁸⁹ De Regeling subsidie zij-instroom kan niet worden ingezet om het aanvullende opleidingstraject te financieren, maar bijvoorbeeld wel voor zij-instromers via de lerarenopleiding (zie paragraaf 2.4.3.1). De eventueel resterende opleidings- en verletkosten kunnen instellingen in het kader van professionalisering financieren uit de rijksbijdrage die de instellingen ontvangen.

6.3 Regeldruk

Dit wetsvoorstel heeft voor de bekostigde instellingen in het middelbaar beroepsonderwijs als gevolg dat zij incidentele en structurele nalevingskosten maken. Deze worden hieronder toegelicht.

6.3.1 Kennisname wetsvoorstel en implementatie

De instellingen dienen kennis te nemen van dit wetsvoorstel. De inhoud van dit wetsvoorstel vraagt van het bevoegd gezag om inzichtelijk te maken welke docenten onderwijs verzorgen in Nederlandse taal, rekenen of burgerschap en in het bekwaamheidsdossier van deze docenten bij te houden dat deze docenten voldoen aan de gestelde eisen of bezig zijn met een opleiding zodat zij tijdig daaraan kunnen gaan voldoen. Het vastleggen van gegevens in het bekwaamheidsdossier is niet nieuw en zal niet structureel extra regeldruk met zich meebrengen. Het bevoegd gezag moet ook nu al ten aanzien van elk personeelslid dat een functie of werkzaamheden verricht waarvoor bekwaamheidseisen zijn vastgesteld, beschikken over geordende gegevens met betrekking tot de bekwaamheid en het onderhouden daarvan.⁹⁰ Implementatie van dit wetsvoorstel zal eenmalig extra werk vragen van het bevoegd gezag om dit voor de docenten die onderwijs verzorgen in Nederlandse taal, rekenen en burgerschap op orde te brengen. Daarnaast zal het leiden tot opleidings- en verletkosten voor het bevoegd gezag (zie paragraaf 6.2 voor de inhoudelijke nalevingskosten).

Taak	Aantal uur (alle 54 instellingen)	Kosten landelijk	Kosten per instelling ⁹¹
Kennisnemen wetsvoorstel (eenmalig)	20 uur x 54 instellingen = 1080 uur	€ 0,06 miljoen ⁹²	€ 1.100,-
Check of docenten basisvaardigheden aan nieuwe eisen voldoen (eenmalig)	1560 – 3120 docenten ⁹³ = 5400 uur	€ 0,3 miljoen	
Verletkosten bijscholen huidig personeel (eenmalig, verdeeld over 5 jaar)		€ 69 – 137 miljoen ⁹⁴	
Verletkosten (bij)scholen nieuw aan te nemen personeel (jaarlijks)		€ 6 – 11 miljoen	
Opleidingskosten (inclusief kosten geschiktheidsverklaring) bijscholen huidig personeel (eenmalig, verdeeld over 5 jaar)		€ 5 – 10 miljoen	

⁸⁹ Regeling subsidie zij-instroom.

⁹⁰ Artikel 4.2.3a WEB

⁹¹ Het is aan het bevoegd gezag van de mbo-instelling om te bepalen welke keuzes zij maken over het bijscholen van de mbo-docenten, hierdoor kunnen we geen inschatting maken van de aantallen docenten per instelling en is het niet in alle gevallen mogelijk om de kosten per instelling te berekenen.

⁹² Er wordt gerekend met 55 euro per uur.

⁹³ Het gaat hierbij om huidige docenten basisvaardigheden, die moeten worden bijgeschoold

⁹⁴ Zie tabel 1 voor de berekening van de verletkosten en opleidingskosten huidig en nieuw aan te nemen personeel.

Opleidingskosten nieuw personeel (jaarlijks)		€ 0,4 – 0,8 miljoen	
Totaal eenmalig		€ 0,4 miljoen	
Totaal eenmalig eerste vijf jaar		€ 73 – 147 miljoen	
Totaal structureel jaarlijks		€ 6 – 12 miljoen	

Tabel 2

6.4 Financiële gevolgen aanbieders opleidingstrajecten

Het ontwikkelen van de opleidingstrajecten voor Nederlandse taal, rekenen en burgerschap voor mbo-docenten zal vragen om een investering van de aanbieders daarvan. Deze investering kan later worden terugverdiend, omdat het gaat om een contractactiviteit. Omdat WHW-instellingen niet verplicht zijn om de opleidingstrajecten aan te bieden, worden de financiële gevolgen niet in kaart gebracht.

7. Caribisch Nederland

Het uitgangspunt is dat de in dit wetsvoorstel gestelde vereisten ook gelden voor Caribisch Nederland (CN)⁹⁵, en meer specifiek voor Bonaire omdat alleen daar momenteel mbo wordt verzorgd in de zin van de Wet educatie en beroepsonderwijs BES (WEB BES). Ook in CN is het van belang dat studenten beschikken over voldoende basisvaardigheden en onderwijs krijgen van docenten die hiervoor zijn opgeleid.

De vernieuwde kwalificatie-eisen voor rekenen, die met ingang van 1 augustus 2022 in werking zijn getreden⁹⁶, werken via de kwalificatiedossiers door in het mbo-onderwijs in CN.⁹⁷ Daarnaast zullen de vernieuwde kwalificatie-eisen voor burgerschap, die nu worden voorbereid, ook van toepassing zijn op het mbo-onderwijs in CN. Daarmee is het voor de hand liggend om ook vereisten te stellen aan de benoeming of tewerkstelling van docenten die in CN onderwijs verzorgen in rekenen en burgerschap.

De Nederlandse taal vormt een uitzondering, omdat dit voor het mbo-onderwijs in CN geen onderdeel is van de zak-slaagregeling. In het wetsvoorstel Modernisering regels voor beroepsonderwijs, educatie en vsv Caribisch Nederland⁹⁸ wordt voorgesteld om gedurende vijf jaar Nederlands als vreemde taal te benaderen en deze aanpak te monitoren. Zolang Nederlandse taal geen onderdeel is van de zak-slaagregeling is, zullen de in dit wetsvoorstel gestelde vereisten niet van toepassing zijn op de benoeming of tewerkstelling van docenten die in CN onderwijs verzorgen in Nederlandse taal.

Tot die tijd wordt voorgesteld om de huidige praktijk op Bonaire te continueren. Dat betekent dat de in Europees Nederland geldende kwalificatie-eisen voor de Nederlandse taal op Bonaire als richtlijn gehanteerd worden. Het generieke kwalificatie-onderdeel Nederlandse taal wordt ook geëxamineerd, maar de resultaten tellen niet mee in de zak-slaagbepaling. Op het moment dat in Bonaire de zak-slaagregeling, bedoeld in het Ekb WEB, van toepassing wordt en zij moeten voldoen aan eisen die gesteld worden in het Ekb WEB, is het van belang dat studenten voor Nederlandse taal onderwijs krijgen van kwalitatief goede docenten die daarvoor zijn opgeleid. Om die reden gelden de vereisten ook voor docenten die onderwijs verzorgen in de kwalificatie-eisen die gelden voor Nederlandse taal op het moment dat Nederlandse taal meetelt in de zak-slaagregeling voor studenten in CN. Dat zal te zijner tijd bij koninklijk besluit geregeld worden.

⁹⁵ Dit is in lijn met het voornemen om de WEB BES te incorporeren in de WEB (beoogd 2026) waarmee er één wettelijk kader voor beroepsonderwijs en opleidingen educatie komt dat zowel voor Europees Nederland als voor Caribisch Nederland gaat gelden.

⁹⁶ EKB WEB

⁹⁷ <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2022-62.html#d17e2411>

⁹⁸ Voor een actuele stand van zaken van dit wetsvoorstel wordt verwezen naar de Wetgevingskalender (<https://wetgevingskalender.overheid.nl>).

Er zijn geen WHW-instellingen op Bonaire en daarom is het voor de uitvoerbaarheid van dit wetsvoorstel in CN wenselijk dat de opleidingstraject voor Nederlandse taal, rekenen en burgerschap ook online gevolgd kan worden door docenten uit Bonaire. Dat vraagt om afstemming en maatwerk tussen de mbo-instelling in Bonaire en de aanbieders van de opleidingstrajecten. Voor zij-instroom in beroep via lerarenopleidingen is het mogelijk, mits praktisch uitvoerbaar, om gedurende het zij-instroom in beroep traject te werken op de mbo-instelling op Bonaire.

Deze wetswijziging met betrekking tot de samenstelling van de examencommissie en meer in het bijzonder de betrokkenheid van het beroepenveld daarbij heeft voor zover het de eisen aan de taken en samenstelling examencommissie betreft geen gevolgen voor Caribisch Nederland. Artikel 7.4.7 van de WEB BES kent geen expliciete voorschriften over de samenstelling, taken en bevoegdheden van de examencommissie (zoals er in Europees Nederland gelden op grond van de artikelen 7.4.5 en 7.4.5a WEB). Zodra de wet Modernisering regels voor beroepsonderwijs, educatie en vsv Caribisch Nederland (Kamerstukken PM) in werking treedt, worden de artikelen 7.4.5 en 7.4.5a WEB ook van toepassing in Caribisch Nederland.

8. Uitvoering, advies en consultatie

8.1 Uitvoerings- en handhaafbaarheidstoets Dienst Uitvoering Onderwijs, Inspectie van het Onderwijs en ADR

Voor dit wetsvoorstel wordt een uitvoerings- en handhaafbaarheidstoets aangevraagd bij Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO), waarbij de inspectie en ADR worden betrokken. Deze paragraaf wordt na het uitbrengen van de toets aangevuld.

8.2 Reactie Adviescollege toetsing regeldruk

Voor dit wetsvoorstel wordt een advies gevraagd aan het Adviescollege toetsing regeldruk. Deze paragraaf wordt na het uitbrengen van het advies aangevuld.

9. Inwerkingtreding, overgang en evaluatie

9.1 Inwerkingtreding

Beoogd is het wetsvoorstel in werking te laten treden met ingang van de eerste dag (1 augustus) van het eerstvolgende nieuwe studiejaar dat van start gaat nadat het voorstel tot wet is verheven. Dit is alleen anders voor de wijziging met betrekking tot de samenstelling van de examencommissie en meer in het bijzonder de betrokkenheid van het beroepenveld daarbij, die ook op 1 januari daaraan voorafgaand in werking kan treden. Beide data zijn in lijn met de systematiek van Vaste Verandermomenten (VVM).⁹⁹ Om aan de instellingen voldoende voorbereidingstijd te geven om huidig personeel, voor zover dat niet voldoet aan de vereisten, bij te scholen, zoals beschreven in paragraaf 2.2.4, zal daarvoor na inwerkingtreding een overgangstermijn van vijf jaar gelden. Voor de volledigheid volgt hieronder een beschrijving van het overgangsrecht per doelgroep voor mbo-docenten basisvaardigheden.

9.2 Overgang

Voor verschillende doelgroepen geldt overgangsrecht van vijf jaar, te weten:

- docenten die twee jaar voorafgaand aan inwerkingtreding van de vereisten voor benoeming of tewerkstelling van docenten basisvaardigheden (hierna kortweg aangeduid als inwerkingtreding van dit wetsvoorstel) werkzaam zijn geweest als docent Nederlandse taal, rekenen of burgerschap, en
- voor nieuwe docenten die via een PDG-traject docent Nederlandse taal, rekenen of burgerschap in het mbo willen worden en voorafgaand aan inwerkingtreding al op basis van hun geschiktheidsverklaring PDG voor een van deze basisvaardigheden worden ingezet.

⁹⁹ Kamerstukken II 2009/10, 29 515. nr. 309.

Voor deze groepen geldt overgangsrecht, zodat mbo-instellingen en docenten voldoende tijd hebben om aan de vereisten voor benoeming of tewerkstelling van mbo-docenten basisvaardigheden te voldoen. Voor de vijfjaarstermijn is gekozen om mbo-instellingen die veel docenten moeten bijscholen de gelegenheid te geven om aan deze vereisten te voldoen, zonder dat studenten hierdoor minder onderwijs krijgen. De vijfjaarstermijn geeft instellingen de ruimte om dat niet alle docenten gelijktijdig te hoeven worden bijschoold. Daarnaast geeft het de docenten die bijschoold moeten worden gelegenheid om, in overleg met hun werkgever, te bepalen wanneer het voor hen haalbaar is om het opleidingstraject te volgen. Bovendien biedt het de ruimte voor docenten die tegen hun pensionering aanzitten, om niet in hun laatste werkzame jaren nog verplicht bij te scholen. Verplichte scholing in de laatste fase van hun loopbaan als docent zou er mogelijk toe leiden dat deze docenten voortijdig het onderwijs verlaten. Tevens zorgt een overgangstermijn van vijf jaar ervoor dat de opleidingscapaciteit over die periode gespreid kan worden.

De groep van huidige docenten wordt afgebakend tot docenten die de afgelopen twee jaar zijn ingezet om onderwijs te verzorgen in Nederlandse taal, rekenen of burgerschap. Voor de tweejaarstermijn is gekozen om docenten die op het moment van inwerkingtreding van het wetsvoorstel niet ingeroosterd waren als docent Nederlandse taal, rekenen of burgerschap, maar in de periode daarvoor wel daartoe werden ingezet, te behouden als docent basisvaardigheden. Daarnaast is er ook voor de tweejaarstermijn gekozen om docenten die tijdelijk niet werken, bijvoorbeeld vanwege ziekte of zwangerschap, voldoende gelegenheid krijgen om zich bij te scholen.

Om aan te tonen dat docenten waarvoor een beroep wordt gedaan op het overgangsrecht voldoen aan de daaraan gestelde criteria, dient het bevoegd gezag van een mbo-instelling inzichtelijk te maken dat deze docenten in de twee jaar voorafgaand aan inwerkingtreding werkzaam zijn geweest als docent in het generieke examenonderdeel Nederlandse taal, rekenen of burgerschap. Dit kan bijvoorbeeld aan de hand van de lesroosters of normjaartaken. Indien een docent overstapt naar een andere mbo-instelling, maar aantoonbaar in de gestelde tijdsperiode is ingezet voor Nederlandse taal, rekenen of burgerschap, dan geldt voor deze docent nog steeds het overgangsrecht.

Het overgangsrecht is uitdrukkelijk niet van toepassing op docenten die de afgelopen twee jaar zijn ingezet als gastdocent¹⁰⁰ of op basis van de ventiefunctie¹⁰¹.

9.2.1 Huidige docenten (de twee jaar voorafgaand aan inwerkingtreding werkzaam als docent Nederlandse taal, rekenen of burgerschap)

Voor docenten die een PDG hebben behaald en de afgelopen twee jaar werkzaam zijn geweest als docent Nederlandse taal, rekenen of burgerschap in het mbo, geldt het overgangsrecht. Uiterlijk vijf jaar na inwerkingtreding van het wetsvoorstel dienen deze docenten te voldoen aan de in dit wetsvoorstel gestelde vereisten.

Voor docenten die een niet-aanverwante lerarenopleiding hebben afgerond en de afgelopen twee jaar werkzaam zijn geweest als docent Nederlandse taal, rekenen of burgerschap, geldt het overgangsrecht. Uiterlijk vijf jaar na inwerkingtreding van het wetsvoorstel dienen deze docenten te voldoen aan de in dit wetsvoorstel gestelde vereisten.

Voor docenten die onderwijs verzorgen in Nederlandse taal, rekenen of burgerschap en een lerarenopleiding hebben behaald in de betreffende basisvaardigheid of aanverwant, geldt dat zij al voldoen aan de in dit wetsvoorstel gestelde vereisten.

9.2.2 Huidige docenten (de twee jaar voorafgaand aan de inwerkingtreding niet werkzaam als docent Nederlandse taal, rekenen, burgerschap)

Voor docenten die een PDG hebben behaald en de twee jaar voorafgaand aan de inwerkingtreding niet werkzaam zijn geweest als docent Nederlandse taal, rekenen of burgerschap, geldt geen

¹⁰⁰ Artikel 4.2.1 lid 5 WEB

¹⁰¹ Artikel 4.2.1 lid 6 WEB

overgangsrecht. Op het moment dat zij onderwijs willen geven in Nederlandse taal, rekenen of burgerschap, zullen zij moeten voldoen aan de in dit wetsvoorstel gestelde vereisten.

Voor docenten die als opleidingsachtergrond een niet-aanverwante lerarenopleiding hebben behaald en de twee jaar voorafgaand aan de inwerkingtreding niet werkzaam zijn geweest als docent Nederlandse taal, rekenen of burgerschap, geldt geen overgangsrecht. Op het moment dat zij onderwijs willen geven in Nederlandse taal, rekenen of burgerschap, zullen zij moeten voldoen aan de in dit wetsvoorstel gestelde vereisten.

Voor docenten die onderwijs willen gaan geven in Nederlandse taal, rekenen of burgerschap en een lerarenopleiding hebben behaald in de betreffende basisvaardigheid of aanverwant, geldt dat zij al voldoen aan de in het wetsvoorstel gestelde vereisten.

9.2.3 Nieuwe docenten (in opleiding tot docent in mbo)

Voor nieuwe docenten die op het moment van inwerkintreding een PDG-opleiding volgen om docent Nederlandse taal, rekenen of burgerschap in het mbo te worden en al op basis van hun geschiktheidsverklaring PDG voor het onderwijs in een van deze basisvaardigheden worden ingezet, geldt dat zij uiterlijk vijf jaar na inwerkingtreding van het wetsvoorstel dienen te voldoen aan de in het wetsvoorstel gestelde vereisten. Voor docenten die bezig zijn met het behalen van hun PDG met een geschiktheidsverklaring PDG en die gedurende hun opleiding niet zijn ingezet om onderwijs te verzorgen in Nederlandse taal, rekenen of burgerschap, geldt dat zij eerst hun PDG dienen te behalen. Als zij als docent werkzaam zijn, kunnen zij middels het aanvullende traject alsnog aan de vereisten voldoen (zie 2.2.4 en 11.3.1) om onderwijs te verzorgen in Nederlandse taal, rekenen of burgerschap.

Voor nieuwe docenten die met een niet-aanverwante lerarenopleiding docent in het mbo willen worden is het niet meer mogelijk om rechtstreeks docent basisvaardigheid te worden. Wel kunnen ze docent worden in een ander onderdeel in het mbo en zich middels het aanvullende traject aan de in het wetsvoorstel gestelde eisen voldoen om onderwijs te verzorgen in Nederlandse taal, rekenen of burgerschap.

Nieuwe docenten die docent basisvaardigheid willen worden en een lerarenopleiding behalen in de betreffende basisvaardigheid of aanverwant, voldoen aan de in het wetsvoorstel gestelde vereisten.

9.3 Evaluatie

Dit wetsvoorstel zal binnen vijf jaar na inwerkingtreding worden geëvalueerd om inzicht te krijgen in hoeverre het doel van het wetsvoorstel wordt behaald en in de naleving van daarin opgenomen maatregelen. Om een goed beeld te krijgen van de mate waarin mbo-docenten die onderwijs verzorgen in Nederlandse taal, rekenen en burgerschap voldoen aan de gestelde eisen, zal er onderzoek worden uitgevoerd naar de professionele achtergrond van deze docenten. Dit onderzoek zal vergelijkbaar van aard zijn met het onderzoek naar de professionele achtergrond van docenten basisvaardigheden¹⁰² dat in 2023 is uitgevoerd. Middels deze evaluatie wordt ook beoordeeld of de vereisten voor het gereguleerde beroep evenredig zijn ten aanzien van de ontwikkelingen sinds de inwerkingtreding van de desbetreffende maatregelen.¹⁰³

Daarbij wordt voor Nederlandse taal, rekenen en burgerschap afzonderlijk in kaart gebracht in hoeverre docenten beschikken over een getuigschrift van een eerste- of tweedegraads lerarenopleiding in de basisvaardigheid waarin onderwijs wordt verzorgd óf over een getuigschrift van het vereiste aanvullende opleidingstraject voor die basisvaardigheid. Onderscheid wordt gemaakt tussen nieuwe docenten en zittende docenten. Aanvullend wordt onderzocht in welke mate de benodigde opleidingstrajecten zijn ontwikkeld binnen het hoger onderwijs, in hoeverre deze opleidingstrajecten toereikend zijn geweest om te zorgen dat docenten aan de vereisten kunnen voldoen en in hoeverre de trajecten voldoende maatwerk bieden. Ook wordt in kaart gebracht wat de effecten van de wet zijn ten aanzien van de beschikbaarheid van voldoende docenten voor de basisvaardigheden Nederlandse taal, rekenen en burgerschap. Eveneens wordt geëvalueerd, op basis van de groep docenten die al zijn bijgeschoold, in hoeverre dit wetsvoorstel

¹⁰² [Eindrapportage Professionele achtergrond van mbo-docenten basisvaardigheden en burgerschap | Rapport | Rijksoverheid.nl](#)

¹⁰³ Richtlijn (EU) 2018/958, overweg 15 van de preambule.

bijdraagt aan de kwaliteit van docenten, waarbij bijvoorbeeld wordt gekeken naar het handelen van docenten in de klas. Daarnaast worden ook de overige maatregelen uit dit wetsvoorstel, zij-instroom en beroep en de betrokkenheid van het beroepenveld in de examencommissie geëvalueerd.

II. Artikelsgewijs

Vooraf

Met het wetsvoorstel Uitwerking burgerschapsopdracht WEB¹⁰⁴ worden de belangrijkste elementen van de examenstructuur in het mbo naar wetsniveau verplaatst. Nu zijn die nog grotendeels in het Ekb WEB opgenomen. Hiertoe worden de artikelen 1.1.1, 7.1.3 en 7.2.4 WEB aangepast.

Op wetsniveau wordt onder meer vastgelegd dat een kwalificatiedossier en een kwalificatie bestaat uit generieke onderdelen, specifieke onderdelen en een of meer keuzedelen. Ook wordt bepaald dat het examen voor iedere beroepsopleiding bestaat uit generieke examenonderdelen, specifieke examenonderdelen en examenonderdelen die een keuzedeel betreffen. De generieke examenonderdelen zijn voor iedere beroepsopleiding Nederlandse taal, rekenen, burgerschap en loopbaanoriëntatie- en begeleiding en voor de middenkader- en specialistenopleiding (mbo-niveau 4) Engelse taal.

In het onderhavige wetsvoorstel wordt voortgebouwd op de examenstructuur op wetsniveau zoals die wordt voorgesteld in het wetsvoorstel Uitwerking burgerschapsopdracht WEB.

Tevens wordt in het onderhavige wetsvoorstel voortgebouwd op de wijzigingen die met het wetsvoorstel Verbetering aansluiting beroepsonderwijs-arbeidsmarkt (Kamerstukken 2024/25, 36670, nr. 2) worden voorgesteld in hoofdstuk 4 van de WEB.¹⁰⁵

PM verwijzingen naar vernummerde en nieuwe artikelen worden nog in het wetsvoorstel verwerkt.

Artikel I

Onderdeel B (artikel 1.4a.1 WEB)

In artikel 1.4a.1, eerste lid, WEB is bepaald dat niet-bekostigde instellingen die opleidingen educatie verzorgen zich niet hoeven te houden aan artikel 7.4.5, achtste lid, WEB. Nu artikel 7.4.5, achtste lid, WEB met dit wetsvoorstel komt te vervallen (zie artikel I, onderdeel N), is deze uitzondering niet meer nodig. Daarom komt deze verwijzing naar artikel 7.4.5, achtste lid, WEB te vervallen.

Onderdeel C (artikel 4.2.1 WEB)

Dit wetsvoorstel regelt voor het mbo de route 'zij-instroom in het beroep'. Die route leidt tot een getuigschrift. Onderdeel C voorziet erin dat de bezitter van dat getuigschrift benoembaar is als docent in het mbo (aanpassing van artikel 4.2.1, tweede lid, onderdeel b, onder 7°, WEB). Tevens voorziet onderdeel C erin dat de bezitter van een geschiktheidsverklaring ten aanzien van die route tijdelijk - voor ten hoogste twee jaar - benoembaar is als docent in het mbo (voorgesteld artikel 4.2.1, tweede lid, onderdeel d, en lid 3a WEB). Net zoals ten aanzien van tijdelijke benoemingen die reeds in artikel 4.2.1 WEB staan (artikel 4.2.1, derde en vijfde lid) wordt ook hier voor het bevoegd gezag een verlengingsmogelijkheid opgenomen en de plicht daarover over geordende gegevens te beschikken. Op grond van (het reeds bestaande) artikel 4.2.3a WEB dient het bevoegd gezag het getuigschrift en de geschiktheidsverklaring op te nemen in het bekwaamheidsdossier. Ten aanzien van de tijdelijke benoeming in geval van een geschiktheidsverklaring kan van het arbeidscontract worden afgeleid per wanneer iemand is benoemd als docent. De overige aanpassingen in onderdeel C zijn technisch van aard.

Onderdelen D, F en G (artikelen 4.2.1, 4.2.2 en 4.2.2a (nieuw) WEB)

Onderdeel D betreft een vernummering en verplaatsing van artikel 4.2.1a tot artikel 4.2.2a.

Onderdeel F betreft de aanpassing van een verwijzing in verband met deze vernummering.

Onderdeel G betreft een inhoudelijke aanpassing van artikel 4.2.2a (nieuw). Het huidige artikel 4.2.1a WEB voorziet in de mogelijkheid voor de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap om een persoon die in het bezit is van een buiten de Europese Economische Ruime en Zwitserland behaald getuigschrift, de bevoegdheid te verlenen om beroepsonderwijs te geven, op basis van een

¹⁰⁴ Wijziging van de Wet educatie en beroepsonderwijs in verband met de uitwerking van de burgerschapsopdracht voor instellingen beroepsonderwijs en opleidingen voortgezet algemeen volwassenenonderwijs (Wet uitwerking burgerschapsopdracht WEB); [Overheid.nl | Consultatie Wet uitwerking burgerschapsopdracht WEB](https://overheid.nl/j/consultatie-wet-uitwerking-burgerschapsopdracht-web).

¹⁰⁵ PM Wetsvoorstel modernisering regels beroepsonderwijs, educatie en vsv Caribisch Nederland (thans aanhangig bij de Raad van State)

gelijkstelling van dat getuigschrift met de eisen van artikel 4.2.1, tweede lid, onderdeel b. Onderdeel G voorziet erin dat de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap dit ook kan ten aanzien van de bevoegdheid om beroepsonderwijs te geven in het generieke examenonderdeel Nederlandse taal, rekenen of burgerschap, waarbij aldus ook wordt gekeken naar de kennis en vaardigheden van de vakinhoud en vakdidactiek van het betreffende generieke examenonderdeel.

Onderdeel E (artikel 4.2.1a WEB (nieuw))

Dit onderdeel betreft de vereisten voor benoeming of tewerkstelling zonder benoeming van een docent die onderwijs verzorgt in het generieke examenonderdeel Nederlandse taal, rekenen of burgerschap (docent basisvaardigheid). Opgemerkt wordt dat dezelfde formulering wordt gebruikt als in artikel 4.2.1 ten aanzien van benoemen en tewerkstellen zonder benoeming, waarbij het gaat om welke werkzaamheden de docent mag verrichten.

Artikel 4.2.1a, eerste lid, geeft een opsomming van de opleidingseisen om benoembaar te zijn als docent basisvaardigheid. Telkens gaat het er daarbij om dat de betrokkene dient te voldoen aan de bekwaamheidseisen en dat hij kennis en vaardigheden heeft van de vakinhoud en vakdidactiek van het betreffende generieke examenonderdeel. Ook zijn er situaties waarin, als de betrokkene nog niet aan de bekwaamheidseisen voldoet of betreffende kennis en vaardigheden nog niet heeft, er alleen sprake kan zijn van een tijdelijke benoeming.

Overigens zij opgemerkt dat ook voor de docenten basisvaardigheid de eisen van artikel 4.2.1 ten aanzien van de verklaring omtrent het gedrag en uitsluiting op grond van een rechterlijke uitspraak gelden (de aanhef van artikel 4.2.1a, eerste lid, bepaalt dat wordt afgeweken van artikel 4.2.1, tweede lid, onderdelen b, c en d; betreffende eisen staan in onderdelen a en e). Indien degene die bij een instelling werkzaam is als docent op grond van artikel 4.2.1 WEB, bij diezelfde instelling tevens wordt benoemd als docent basisvaardigheid, hoeft diegene niet nogmaals een VOG te overleggen.

De eisen genoemd in artikel 4.2.1a, eerste lid, onderdelen a tot en g, komen overeen met de eisen die op grond van artikel 4.2.1, tweede lid, onderdeel b, gelden voor 'reguliere' docenten, met telkens, voor de docent basisvaardigheid, in aanvulling daarop dat uit het betreffende getuigschrift, diploma of erkenning, dient te blijken dat de betrokkene kennis en vaardigheden heeft van de vakinhoud en vakdidactiek van het betreffende generieke examenonderdeel.

Ten aanzien van de getuigschriften genoemd in onderdelen a, b en c van artikel 4.2.1a, eerste lid, is bepaald dat ze worden aangewezen bij ministeriële regeling. Zo wordt voorkomen dat er onduidelijkheid bestaat uit welke van die getuigschriften blijkt dat de betrokkene kennis en vaardigheden heeft van de vakinhoud en vakdidactiek van het betreffende generieke examenonderdeel.

Bij onderdeel d - getuigschrift of diploma van een opleiding die vóór 1 augustus 1991 was gericht op het beroep van leraar in het voortgezet onderwijs - ligt, gezien de verscheidenheid aan getuigschriften en diploma's, een expliciete en limitatieve opsomming niet in de rede. Van geval tot geval zal het bevoegd gezag dienen te bezien of uit het getuigschrift blijkt dat diegene voldoet aan de bekwaamheidseisen en kennis en vaardigheden heeft van de vakinhoud en vakdidactiek van het betreffende generieke examenonderdeel. Dat zal bij het ene getuigschrift makkelijker zijn dan bij het andere.

Bij onderdelen e en f - erkenning beroepskwalificaties respectievelijk gelijkstelling buitenlandse getuigschriften - wordt door de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap van geval tot geval beoordeeld of er sprake is van het voldoen aan de bekwaamheidseisen en het hebben van kennis en vaardigheden van de vakinhoud en vakdidactiek van het betreffende generieke examenonderdeel.

Onderdeel g betreft het getuigschrift van de route 'zij-instroom in het beroep' in het vo en - zoals met artikel I, onderdeel C, ook in artikel 4.2.1 wordt opgenomen voor de 'reguliere' docenten - het getuigschrift van die route in het mbo. Om te voorkomen dat er onduidelijkheid bestaat uit welke van die getuigschriften blijkt dat de betrokkene kennis en vaardigheden heeft van de vakinhoud en vakdidactiek van het betreffende generieke examenonderdeel, is ook in onderdeel g bepaald dat de getuigschriften worden aangewezen bij ministeriële regeling.

Onderdeel h betreft de geschiktheidsverklaring van de route zij-instroom in beroep in het mbo. Op grond van het voorgestelde artikel 4.3.5 WEB kan zo'n geschiktheidsverklaring worden afgegeven.

Als die geschiktheidsverklaring behoort bij een zij-instroom in beroep route teneinde geschikt te zijn voor het beroep van docent in het generieke examenonderdeel Nederlandse taal, rekenen of burgerschap, kan de betrokkene worden benoemd als docent basisvaardigheid, maar wel enkel tijdelijk: namelijk voor ten hoogste twee aaneengesloten studiejaren. Dit volgt uit artikel 4.2.1a, tweede lid, waarin tevens een verlengingsmogelijkheid is opgenomen voor het bevoegd gezag. Om te voorkomen dat er onduidelijkheid bestaat om welke geschiktheidsverklaringen het gaat, is in onderdeel h bepaald dat de geschiktheidsverklaringen worden aangewezen bij ministeriële regeling. Indien eenmaal het getuigschrift van de betreffende route 'zij-instroom in het beroep' is behaald, voldoet betrokkene aan artikel 4.2.1a, eerste lid, onderdeel g, en hoeft de benoeming niet langer tijdelijk te zijn.

Onderdeel i betreft het getuigschrift van het aanvullende scholingstraject om vakinhoudelijk en vakdidactisch bekwaam te worden voor het geven van onderwijs in het generieke examenonderdeel Nederlandse taal, rekenen of burgerschap. De voorgestelde artikelen 4.3.12 WEB en 7a.6 WHW voorzien in dat traject en bijbehorend getuigschrift.

Voor dat scholingstraject gelden vooropleidingseisen die verband houden met de bekwaamheidseisen van artikel 4.2.3 WEB. Het scholingstraject kan worden gevolgd indien betrokkene reeds voldoet aan die bekwaamheidseisen (artikel 4.3.11, derde lid, onderdelen a en b), en in twee gevallen waarin nog niet is voldaan aan de bekwaamheidseisen, maar daar wel naartoe wordt gewerkt: via de PDG-route of de route zij-instroom in beroep in het mbo (artikel 4.3.11, derde lid, onderdeel c resp. d).

Indien betrokkene het aanvullende scholingstraject heeft afgerond met een getuigschrift, maar nog niet voldoet aan de bekwaamheidseisen, en dus valt onder de twee laatstgenoemde gevallen, dan kan hij voor ten hoogste twee aaneengesloten studiejaren worden benoemd. Dit volgt uit artikel 4.2.1a, derde lid, waarin tevens een verlengingsmogelijkheid is opgenomen voor het bevoegd gezag.

Indien de bezitter van het getuigschrift van het aanvullende scholingstraject (eenmaal) voldoet aan de bekwaamheidseisen, dan hoeft de benoeming niet (langer) tijdelijk te zijn.

Onderdeel j betreft de geschiktheidsverklaring basisvaardigheid. Het voorgestelde artikel 4.3.11 WEB voorziet in deze geschiktheidsverklaring. De geschiktheidsverklaring heeft betrekking op het binnen twee jaar kunnen afronden van het aanvullende scholingstraject om vakinhoudelijk en vakdidactisch bekwaam te worden voor het geven van onderwijs in het generieke examenonderdeel Nederlandse taal, rekenen of burgerschap. De bezitter van de geschiktheidsverklaring is benoembaar als docent basisvaardigheid, dus voordat het scholingstraject is afgerond. Ingevolge artikel 4.2.1a, vierde lid, is die benoeming echter wel tijdelijk, namelijk voor ten hoogste twee aaneengesloten studiejaren, met een verlengingsmogelijkheid voor het bevoegd gezag.

Voor het tweede tot en met vierde lid geldt dat de daarin geregelde tijdelijke benoeming ziet op de benoeming als docent basisvaardigheid, en niet op de benoeming als 'reguliere' docent (op grond van artikel 4.2.1). Dit komt in die leden tot uitdrukking in de zinsnede "desbetreffende benoeming of tewerkstelling".

In het vijfde lid van artikel 4.2.1a wordt expliciet bepaald dat bepaalde regels van artikel 4.2.1 niet gelden ten aanzien van de docent basisvaardigheid. Zo is er voor het bevoegd gezag geen mogelijkheid om voor de benoeming van een docent basisvaardigheid af te wijken van de eisen genoemd in artikel 4.2.1a, eerste lid (zoals het bevoegd gezag op grond van artikel 4.2.1, vijfde en zesde lid, wel kan afwijken van de benoemingseisen van artikel 4.2.1 ten aanzien van een 'reguliere docent'). Dit betekent dus dat met betrekking tot de docent basisvaardigheid ook niet kan worden afgeweken voor zover het enkel gaat over het voldoen aan de bekwaamheidseisen.

Onderdelen H, I en J (hoofdstuk 4, titel 3, paragraaf 1 (nieuw), artikelen 4.2.4 en 4.2.5, artikel 4.3.2 (nieuw))

Deze onderdelen betreffen een nieuwe titel 3 in hoofdstuk 4, met daarin regels over zij-instroom in het docentschap, te weten:

- de geschiktheidsverklaring pdg en pedagogisch-didactische scholing (paragraaf 1),
- zij-instroom in het beroep (paragraaf 2; zie onderdeel K),

- zij-instroom docent basisvaardigheid (paragraaf 3; zie onderdeel K).

Onderdeel K (hoofdstuk 4, titel 3, paragrafen 2 en 3 (nieuw): artikelen 4.3.3 tot en met 4.3.12 WEB)

Dit onderdeel voegt twee paragrafen in in de nieuwe titel 3 van hoofdstuk 4.

Paragraaf 2 betreft de route 'zij-instroom in het beroep'. De artikelen in deze paragraaf – artikelen 4.3.3 tot en met 4.3.10 – komen bijna geheel overeen met de artikelen 7.26 tot en met 7.33 van de Wet op het voortgezet onderwijs 2020 die die route regelen in het voortgezet onderwijs. Aangezien de artikelen in paragraaf 2 gelden voor het mbo verschillen ze logischerwijs op een paar punten van de artikelen in de WVO 2020, zo zijn ze gericht op mbo-docenten en de bekwaamheidseisen voor het mbo (artikel 4.2.3, eerste lid), en niet op vo-leraren en de daarvoor geldende bekwaamheidseisen.

Een ander verschil is dat, vergeleken met artikel 7.27, derde lid, WVO 2020, in het voorgestelde artikel 4.3.4, derde lid, niet is opgenomen dat met een diploma van een vakopleiding, middenkaderopleiding of van een specialistenopleiding kan worden deelgenomen aan het geschiktheidsonderzoek. Voor het mbo is het niet, zoals in het vo, mogelijk om vakken af te bakenen, aangezien het mbo geen vakkenstructuur kent. Hierdoor kan niet in lagere regelgeving worden opgenomen welke uitzonderingen er zijn, waardoor de instroomeis voor het gehele zij-traject in het mbo zou worden aangepast.

Het voorgestelde artikel 4.3.8 bepaalt dat het bekwaamheidsonderzoek tot doel heeft vast te stellen of de zij-instromer voldoet aan de in artikel 4.2.3, eerste lid, bedoelde bekwaamheidseisen voor het onderwijs dat betrokkene als docent wil gaan geven. Daarbij wordt het volgende opgemerkt. Met de scholing en begeleiding die hij ontvangt, wordt de zij-instromer in staat geacht om binnen twee jaar aan de bekwaamheidseisen te voldoen. Dat volgt uit artikel 4.3.4. Als hij slaagt voor het bekwaamheidsonderzoek, ontvangt hij een getuigschrift op grond van artikel 7a.3. WHW, waaruit blijkt dat hij voldoet aan de voor docenten geldende bekwaamheidseisen. Het bevoegd gezag van de mbo-instelling zal op basis van het getuigschrift en eerdere werkervaring bepalen voor welke onderdelen deze docent kan worden ingezet.

Paragraaf 3 betreft de geschiktheidsverklaring (artikel 4.3.11) en het aanvullende scholingstraject (artikel 4.3.12) ten aanzien van de docent basisvaardigheid. Via dat scholingstraject kan een getuigschrift worden behaald. Het voorgestelde artikel 4.2.1a regelt de benoembaarheid van de bezitter van zo'n geschiktheidsverklaring en getuigschrift tot docent basisvaardigheid (artikel 4.2.1a, eerste lid, onderdelen i en j, derde en vierde lid).

Artikel 4.3.12, eerste lid, regelt dat het scholingstraject wordt uitgevoerd door een WHW-instelling. Het traject is onbekostigd en wordt aangemerkt als een private activiteit. Indien de WHW-instelling hiervoor investeert met publieke middelen wordt bij de verantwoording de Beleidsregel investeren met publieke middelen in private activiteiten in acht genomen.

Artikel 4.3.12, eerste lid, bepaalt tevens dat het scholingstraject een studielast heeft van maximaal 30 ECTS. Het betreft scholing om vakinhoudelijk en vakdidactisch bekwaam te worden voor het geven van onderwijs in het generieke examenonderdeel Nederlandse taal, rekenen of burgerschap. Artikel 4.3.12, tweede lid, bevat een delegatiegrondslag om in lagere regelgeving voorschriften voor de scholing te kunnen vaststellen, waaronder over de inhoud van de scholing. Te denken valt aan het vastleggen van de leeruitkomsten.

De scholing kan alleen gevolgd worden als men in het bezit is van een geschiktheidsverklaring basisvaardigheid. Zo wordt gewaarborgd – want immers tijdelijk benoembaar op grond van artikel 4.2.1a, eerste lid, onder j, en tweede lid – dat de aspirant-docent basisvaardigheid onderwijs zal verzorgen gedurende het volgen van het scholingstraject, zodat hetgeen wordt geleerd tijdens de scholing gelijk in de praktijk kan worden gebracht. Dit draagt bij aan de kwaliteit van de scholing.

De geschiktheidsverklaring basisvaardigheid kan op aanvraag worden afgegeven door de WHW-instelling (artikel 4.3.11, eerste lid). Om de geschiktheidsverklaring te verkrijgen dient aan twee voorwaarden te worden voldaan (artikel 4.3.11, eerste lid).

Ten eerste dient te worden voldaan aan de vooropleidingseisen van artikel 4.3.11, derde lid. Het betreft eisen inzake de bekwaamheidseisen die gelden voor mbo-docenten. Deze

vooropleidingseisen zijn van belang, omdat het scholingstraject pedagogische en didactische kennis en vaardigheden voor het mbo vereist. Daar wordt in het scholingstraject op voortgebouwd.

Ten tweede dient de aanvrager naar het oordeel van instellingsbestuur in staat te worden geacht binnen twee jaar na benoeming met goed gevolg de scholing af te ronden die volgens het instellingsbestuur voor betrokkene noodzakelijk is om vakinhoudelijk en vakdidactisch bekwaam te worden voor het geven van onderwijs in het generieke examenonderdeel Nederlandse taal, rekenen of burgerschap. Per betrokkene dient te worden gezien wat de noodzakelijke scholing is. Dat kan dus scholing zijn met een lagere studielast dan 30 ECTS.

Indien een geschiktheidsverklaring wordt verstrekt, volgt betrokkene de voor hem noodzakelijk geoordeelde scholing.

Zowel voor het verzorgen van de scholing als voor het afgeven van de geschiktheidsverklaring is van belang dat dit geschiedt door een WHW-instelling, zodat het niveau van de scholing gewaarborgd is, en dat er kennis en ervaring is met de scholing waarover moet worden geoordeeld. Om een kwalitatief goed oordeel te kunnen geven, is van belang dat daarbij deskundige en onafhankelijke personen zijn betrokken. Artikel 4.3.11, vierde lid, voorziet daarin. Zie voor een nadere toelichting paragraaf 2.4.1 van het algemeen deel van de toelichting.

Artikel 4.3.11, vijfde lid, voorziet in een grondslag om in lagere regelgeving regels te kunnen stellen voor de uitvoering van artikel 4.3.11. In eerste instantie zal de uitvoering zonder verdere regels aan de WHW-instellingen worden toevertrouwd. Als in de praktijk blijkt dat er grote verschillen ontstaan in de manier van het beoordelen van de noodzakelijke scholing, de procedure voor het aanvragen van een geschiktheidsverklaring of afgifte van de geschiktheidsverklaring, dan kunnen op basis van dit lid hierover regels gesteld worden. Om die reden is ook de mogelijkheid van subdelegatie naar een ministeriële regeling opgenomen, zodat er op dat niveau processuele en technische regels kunnen worden vastgesteld. Gedacht kan worden aan regels over documenten die moeten worden overgelegd in het kader van het oordeel over de noodzakelijke scholing, en over de manier waarop dat oordeel plaatsvindt (de organisatie ervan).

Onderdelen N en O (artikelen 7.4.5 en 7.4.5a WEB)

Artikel 7.4.5, achtste lid, WEB is ingevoerd met de Wet van 25 januari 2017 tot wijziging van onder meer de Wet educatie en beroepsonderwijs inzake aanscherping van de eisen met betrekking tot examencommissies in het middelbaar beroepsonderwijs en een technische aanpassing (Stb. 2017, 43). Het is destijds bij amendement van het lid Van der Ree aan dat wetsvoorstel toegevoegd (*Kamerstukken II* 2016/17, 34402, nr. 8). Bedoeling van het amendement was om het commissielid uit de beroepspraktijk door zijn praktijkkennis een waardevolle bijdrage te laten zijn in de examencommissie en dat de verplichting om een lid uit de beroepspraktijk op te nemen in de examencommissie de betrokkenheid van het regionale beroepenveld bij de examinering in het beroepsonderwijs zou vergroten.

In de praktijk blijkt dat de toegevoegde waarde van de praktijkkennis die het lid uit de beroepspraktijk voor de taken en verantwoordelijkheden van examencommissies kan inbrengen, beperkt is. Dat heeft er allereerst mee te maken dat de meeste (de)centrale examencommissies over een breed spectrum aan opleidingen binnen een of meerdere sector(en) gaan. Een lid uit de beroepspraktijk beschikt in veel gevallen niet over de kennis om het volledige beroepenveld te vertegenwoordigen voor alle opleidingen waarover de examencommissie gaat. De capaciteit van het lid uit de beroepspraktijk om over al die opleidingen heen te kijken en mee te denken, is sterk afhankelijk van de persoon. De opvatting van dit lid is dan ook niet per definitie representatief voor al die opleidingen. Ten tweede ligt de deskundigheid van het lid uit de beroepspraktijk bij diens vakkennis van en ervaring met de benodigde competenties voor een bepaald beroep of aantal beroepen en de ontwikkelingen daarin, niet bij kennis van examinering. Een examencommissie houdt zich juist primair bezig met de kwaliteit van examinering, waaraan opleidingsteams invulling geven, en het proces eromheen.

Verder is het lid uit de beroepspraktijk ingesteld om de betrokkenheid met het beroepenveld te vergroten. Uit onderzoek van eind 2023 blijkt dat 42% van de (niet-) bekostigde instellingen met decentrale examencommissies en 7% van de instellingen met één examencommissie, geen

examencommissielid uit de beroepspraktijk had.¹⁰⁶ De voornaamste reden was dat deze vacatures moeilijk te vervullen zijn vanwege gebrek aan animo onder het bedrijfsleven en/of het ontbreken van motivatie voor werving bij instellingen. De lage motivatie komt voort uit de gedachte dat de betrokkenheid van het bedrijfsleven zinvoller is op het niveau van de uitvoering bij het onderwijsteam (o.a. bij de constructie of beoordeling van (ingekochte) exameninstrumenten en bij de afname en beoordeling van examenopdrachten).

Voor effectief gebruik van de praktijkkennis en betrokkenheid van het beroepenveld is ruimte voor een eigen afweging die past bij de examenorganisatie, studentendoelgroep en/of de opleidingssector(en) van belang. Om die reden wordt de verplichting om een examencommissielid uit de beroepspraktijk te hebben, gewijzigd naar een verantwoordelijkheid van examencommissies om de praktijkkennis en de betrokkenheid van het beroepenveld binnen de instelling ten behoeve van de kwaliteit van instellingsexamens te borgen. Deze wetswijziging schrijft niet voor 'hoe' deze verantwoordelijkheid ingevuld moet worden, alleen dat examencommissies hiervoor moeten waken en zich hierover moeten kunnen verantwoorden. Dit betekent dus dat instellingen er bijvoorbeeld voor kunnen kiezen het beroepenveld (meer) bij de uitvoering van instellingsexamens te betrekken, of om nog steeds een lid uit de beroepspraktijk in de examencommissie te houden, mits hiermee een verantwoorde inzet van de praktijkkennis en betrokkenheid van het beroepenveld kan worden bewerkstelligd. Ook houdt deze extra verantwoordelijkheid in dat het niet voldoende is om de inzet en betrokkenheid van de beroepenveld te borgen op basis van de verantwoording die een examenleverancier aflegt bij een ingekocht instellingsexamen. De praktijkkennis en betrokkenheid van het beroepenveld moet namelijk 'binnen de instelling' worden belegd. Ongeacht de invulling van de nieuwe verantwoordelijkheid kunnen examencommissies voor een goede vervulling van hun taken (bijv. bij specifieke vrijstellingsverzoeken) nog steeds advies inwinnen bij experts uit het beroepenveld.

Instellingen zijn op grond van de artikelen 1.3.6 en 2.5.4, eerste lid, WEB verplicht om zich over de taken en verantwoordelijkheden van een examencommissie in het jaarverslag te verantwoorden. Deze wetswijziging leidt ertoe dat instellingen zich ook over deze nieuwe verantwoordelijkheid moeten verantwoorden in het jaarverslag. Daarnaast houdt de inspectie op grond van artikel 3, eerste lid, van de Wet op het onderwijstoezicht toezicht op de naleving van de taken en verantwoordelijkheden van examencommissies die voortvloeien uit de WEB.

Onderdeel P (artikel 7.4.11 WEB)

In verband met het vervallen van artikel 7.4.5, achtste lid, WEB en het vernummen van het negende lid tot achtste lid (nieuw) wordt in artikel 7.4.11 WEB een verwijzing naar artikel 7.4.5 WEB aangepast.

Onderdeel Q (artikel 12.5.1d WEB)

Dit wetsvoorstel zal binnen vijf jaar na inwerkingtreding worden geëvalueerd om inzicht te verschaffen in de doeltreffendheid en de effecten daarvan in de praktijk. Zie ook paragraaf 11.3 van het algemeen deel van de memorie van toelichting.

Artikel II (wijziging Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek)

PM

Artikel III (wijzigingen andere wetten)

PM

Artikel IV (samenloop met andere wetsvoorstellen)

PM

Artikel V (inwerkingtreding)

Verwezen wordt naar paragraaf 9 van het algemeen deel van de memorie van toelichting.

¹⁰⁶ KBA Nijmegen. (2023). *Onderzoek naar het functioneren van mbo examencommissies*. Evaluatie van de wetswijziging 'Aanscherping eisen aan examencommissies in het mbo'; Bijlage bij *Kamerstukken II 2023/24*, 31524, nr. 603.

De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

Eppo Bruins

Bijlage 1. Overwogen beleidsopties

Overwogen opties afbakenen doelgroep mbo-docenten basisvaardigheden

Hieronder worden opties uitgelicht die zijn overwogen om de groep docenten op wie het onderhavige wetsvoorstel betrekking heeft af te bakenen, met een toelichting waarom niet voor deze opties wordt gekozen.

- *Bijscholen van de docenten die basisvaardigheden doceren*

Deze optie omvat het bijscholen van alle docenten die onderwijs verzorgen in de generieke kwalificatie-eisen en in de beroepsgerichte kwalificatie-eisen, voor zover daarin ook basisvaardigheden aan de orde komen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het lesgeven in rekenen met verhoudingen tijdens het leren van het bakkersambacht.

Dit zou betekenen dat instellingen per opleiding moeten bepalen waar in het curriculum basisvaardigheden in de beroepsgerichte onderdelen voorkomen. Dit is arbeidsintensief voor de instellingen en vraagt veel regeldruk om hier toezicht op te kunnen houden. Daarnaast is het beleidsmatig niet wenselijk, aangezien de docenten die vanuit de praktijk instromen dan ook bijgeschoold moeten worden om les te mogen geven in de basisvaardigheden, ook als ze daarin geen onderwijs in gaan verzorgen. Veel docenten uit de praktijk zijn bevlogen om hun praktijkervaring over te brengen, maar de verwachting is dat er uitstroom komt, omdat ze niet die bevlogenheid hebben voor basisvaardigheden en daarom geen extra opleiding willen volgen in vakdidactiek en vakinhoud van een basisvaardigheid.

- *Bijscholen van de docenten die Nederlands, rekenen en burgerschap als aparte vakken doceren*

Om te voorkomen dat alle docenten moeten worden bijgeschoold, zou je in het mbo ook van de generieke kwalificatie-eisen Nederlands, rekenen en burgerschap aparte vakken kunnen maken, en dan aan de docenten die die vakken geven extra eisen stellen. Het in vakken apart zetten van de basisvaardigheden voor instellingen veel vrijheid weg hoe ze het onderwijs kunnen inrichten en daarmee integreren met beroepsgerichte onderdelen. Het is hiermee niet passend bij het mbo.

- *Bijscholen van de docenten die voornamelijk basisvaardigheden geven*

Bij deze optie zijn geen strakke grenzen te trekken, omdat iedere instelling een andere afweging zal maken bij het interpreteren van de term 'voornamelijk'. Een optie zonder een dergelijke strakke grens zou zijn om extra eisen te stellen aan de docenten die "voornamelijk" de basisvaardigheden doceren (of een variant van dat criterium). Dit geeft echter afbakeningsproblemen, die kunnen leiden tot onderling verschillende invullingen door instellingen en die het toezicht kunnen bemoeilijken. Daarmee wordt het beoogde doel niet bereikt.

Overwogen beleidsopties

Hieronder worden beleidsopties uitgelicht die zijn overwogen om te zorgen dat de kwaliteit van docenten basisvaardigheden, met een toelichting waarom niet voor deze opties wordt gekozen. In tabel 3 zijn de voor- en nadelen van alle beleidsopties schematisch weergegeven.

- Optie 1: Aanvullende kwaliteitseisen stellen aan docenten Nederlands, rekenen en burgerschap
 - Optie 1b: Specifiek getuigschrift eerste- of tweedegraads lerarenopleiding. Ten opzichte van het huidige beleid veranderen de wettelijke eisen tot benoeming of tewerkstelling om onderwijs te verzorgen in de generieke kwalificatie-eisen Nederlands, rekenen en burgerschap. Om onderwijs te verzorgen in Nederlands, rekenen of burgerschap dienen docenten een eerste- of tweedegraads lerarenopleiding af te ronden in het onderdeel waarin wordt lesgegeven of aanverwant. In lagere regelgeving wordt opgenomen om welke opleidingen dit gaat. Hierdoor bepaalt het gevolgde opleidingstraject of een docent geschikt is om les te geven in Nederlands, rekenen of burgerschap, en niet het bevoegd gezag. In de optie waarvoor gekozen is in dit wetsvoorstel is het mogelijk om een aanvullend opleidingstraject te volgen indien de docent over een PDG of getuigschrift van een niet aanverwante eerste- of tweedegraads lerarenopleiding beschikt. In deze optie is dat niet mogelijk en zal deze groep een aanverwante eerste- of tweedegraads lerarenopleiding moeten volgen, voordat onderwijs verzorgd mag worden in Nederlands, rekenen of burgerschap.
Deze beleids optie is vergelijkbaar met het huidige beleid in het vo.

Deze optie is doeltreffend, omdat het er voor zorgt dat docenten na gevolgde opleiding aantoonbaar beschikken over pedagogiek, (vak)didactiek en vakinhoud en daarmee voldoen aan de bekwaamheidseisen. Deze optie is echter minder doelmatig, omdat de docenten een grote inspanning moeten leveren om aan de gevraagde eisen te voldoen. In de optie die in onderhavig wetsvoorstel wordt uitgewerkt is deze inspanning aanzienlijk minder maar wordt eenzelfde resultaat bereikt, waardoor de voorkeursoptie doelmatiger is.

- Optie 1c: Bijscholing op basis van bekwaamheidsprofiel. Er worden bestuurlijke afspraken gemaakt waarbij OCW en de MBO Raad gezamenlijk een bekwaamheidsprofiel opstellen voor docenten basisvaardigheden. In dit profiel worden de eisen aan docenten Nederlands, rekenen en burgerschap opgenomen. Op basis van dit profiel maken mbo-instellingen aanname- en professionaliseringsbeleid. Deze optie is minder doeltreffend, omdat de doeltreffendheid afhankelijk is van de te maken afspraken over professionalisering en in hoeverre besturen zich hieraan committeren. Omdat het onduidelijk is welke afspraken gemaakt zouden worden, is het niet mogelijk om iets te zeggen over de doelmatigheid.
- Optie 2: Aanvullende kwaliteitseisen stellen aan alle docenten wat betreft basisvaardigheden. Ten opzichte van huidig veranderen de wettelijke opleidingseisen om les te mogen geven voor alle docenten, zodat alle docenten zijn toegerust voor Nederlands, rekenen en burgerschap. Dit vraagt om de bestaande opleidingstrajecten (PDG en/of eerste- en tweedegraads lerarenopleidingen) aan te passen door aan deze opleidingen vakinhoud en vakdidactiek Nederlands, rekenen en burgerschap toe te voegen. Deze optie is doeltreffend, omdat het er voor zorgt dat docenten na gevolgde opleiding aantoonbaar beschikken over pedagogiek, (vak)didactiek en vakinhoud. Deze optie is echter minder doelmatig, omdat alle docenten een grote inspanning moeten leveren om aan de gevraagde eisen te voldoen en het mogelijk ervoor zorgt dat er minder docenten beschikbaar zijn die willen werken in het mbo.
- Optie 3: Kwaliteitseisen stellen aan een onderwijsteam voor Nederlands, rekenen en burgerschap. Voor Nederlands, rekenen en burgerschap beschikt minimaal één docent per onderwijsteam aantoonbaar over vakinhoud en vakdidactiek Nederlands, rekenen en burgerschap, aangetoond door een afgeronde eerste- of tweedegraads lerarenopleiding waarin wordt lesgegeven of aanverwant. Deze docent krijgt de taak om de andere docenten in het onderwijsteam mee te nemen in recente ontwikkelingen en te professionaliseren op het gebied van vakdidactiek en vakinhoud van de basisvaardigheden. Deze optie is minder doeltreffend dan de beleidsoptie die is uitgewerkt in onderhavig wetsvoorstel. De werking van deze maatregel is namelijk afhankelijk van het bevoegd gezag van de instelling en van de docent die de taak krijgt om de andere docenten Nederlands, rekenen en burgerschap in het team mee te nemen in recente ontwikkelingen en te professionaliseren op het gebied van vakdidactiek en vakinhoud van de basisvaardigheden. Daarnaast vraagt dit van de docent die aantoonbaar of de vakinhoud en vakdidactiek beschikt een grote inzet qua tijd en energie om de collega's mee te nemen. De overige docenten zullen ook tijd en energie moeten investeren om zich de kennis en vaardigheden eigen te maken. Hierdoor kan de doelmatigheid van de maatregel in twijfel worden getrokken.
- Optie 4: Eisen stellen aan minimale aantal uren dat een docent onderwijs verzorgt in Nederlands, rekenen of burgerschap. Docenten verzorgen minimaal 0,4 fte onderwijs in Nederlands, rekenen of burgerschap. Er zijn mbo-instellingen die afspraken hebben gemaakt over de omvang van de aanstelling voor basisvaardigheden. Hierdoor is het niet meer mogelijk om slechts enkele uren per week onderwijs te verzorgen in een basisvaardigheid. Uit onderzoek blijkt dat de docenten die een generiek onderdeel als kleine neventaak hebben, onvoldoende bereikt worden bij informatie-, trainings- en professionaliseringstrajecten. Verwachting is dat wanneer deze taak wordt uitbereid, deze docenten beter worden bereikt voor informatie-, trainings-, en professionaliseringstrajecten.¹⁰⁷

¹⁰⁷ [Eindrapportage Professionele achtergrond van mbo-docenten basisvaardigheden en burgerschap | Rapport | Rijksoverheid.nl](#)

Deze optie is minder doeltreffend dan de beleidsoptie die is uitgewerkt in onderhavig wetsvoorstel. De optie garandeert namelijk niet dat docenten die onderwijs verzorgen in basisvaardigheden beschikken over de benodigde vakinhoud en vakdidactiek.

Tabel 3.

	Huidig beleid (startnota optie 0)	Optie 1: Aanvullende kwaliteitseisen stellen aan docenten Nederlands, rekenen en burgerschap			Optie 2: Aanvullende kwaliteitseisen stellen aan <u>alle</u> docenten	Optie 3: Kwaliteitseisen stellen aan een onderwijsteam voor Nederlands, rekenen en burgerschap	Optie 4: Eisen stellen aan minimale aantal uren dat een docent moet onderwijs verzorgen in Nederlandse taal, rekenen of burgerschap
		1a (Optie zoals uitgewerkt in het wetsvoorstel) Specifiek getuigschrift eerste- of tweedegraads lerarenopleiding of volgen extra opleidingstraject	1b Specifiek getuigschrift eerste- of tweedegraads lerarenopleiding	1c Bijscholing op basis van bekwaamheidsprofiel			
Beschikbaarheid docenten	Geen invloed op het aantal beschikbare docenten.	Minder docenten beschikbaar ten opzichte van de nuloptie. Doordat docenten die niet aan de aanvullende eisen voldoen een aanvullend opleidingstraject moeten afronden, is de verwachting dat het beschikbare aantal docenten, waarschijnlijk meer uren les zal geven t.o.v. de huidige situatie.	Minder docenten beschikbaar ten opzichte van de nuloptie. Doordat docenten in deze optie moeten voldoen aan dezelfde eisen als in het vo, ¹⁰⁸ wordt er door vo-instellingen en mbo-instellingen 'uit dezelfde vijver gevist'. Doordat docenten die niet aan de aanvullende eisen voldoen een lerarenopleiding moeten afronden, is de verwachting dat	Minder docenten beschikbaar ten opzichte van de nuloptie. Doordat docenten die niet aan het op te stellen bekwaamheidsprofiel voldoen een opleidingstraject moeten afronden, is de verwachting dat het beschikbare aantal docenten, waarschijnlijk meer uren les zal geven t.o.v. de huidige situatie.	Minder docenten beschikbaar ten opzichte van de nuloptie. Niet iedere docent zal onderwijs willen verzorgen in Nederlands, rekenen of burgerschap.	Geen/minimale invloed op het aantal beschikbare docenten.	Aantal beschikbare docenten voor de basisvaardigheden wordt mogelijk minder. Mogelijk wil niet iedere docent voor 0,4fte onderwijs verzorgen in de betreffende basisvaardigheid. Aantal uren dat per docent wordt lesgegeven neemt toe.

¹⁰⁸ In het vo kunnen docenten lesgeven als ze een eerste- of tweedegraads bevoegdheid hebben behaald. Dit kan door een lerarenopleiding af te ronden aan een hogeschool of universiteit. Deze zogenaamde vakbevoegdheid is gekoppeld aan vakken in het vo.

			het beschikbare aantal docenten, waarschijnlijk meer uren les zal geven t.o.v. de huidige situatie.				
Gevraagde inspanning docenten	Geen inspanning.	Indien niet voldaan wordt aan de eisen, dient een aanvullend opleidingstraject van 30 ECTS gevolgd te worden.	Indien niet voldaan wordt aan de eisen, dient een eerste of tweedegraads lerarenopleiding in de basisvaardigheid waarin onderwijs wordt verzorgd te worden afgerond of aanverwant.	Indien niet voldaan wordt aan het op te stellen bekwaamheidsprofiel, dient professionalisering te worden gevolgd.	De gevraagde inspanning is hoog, aangezien alle docenten aan de aanvullende eisen moeten voldoen.	Eén docent Nederlands, rekenen of burgerschap per team zal moeten voldoen aan de aanvullende eisen. Naar verwachting is er in een groot deel van de teams al wel een docent aanwezig die hieraan voldoet. Daarnaast dienen de andere docenten uit het onderwisteam ook de kennis eigen te maken.	Vraagt van docenten geen extra inspanning, om onderwijs te mogen verzorgen. Mogelijk wil niet iedere docent voor 0,4fte onderwijs verzorgen in de betreffende basisvaardigheid. En als docenten wel voor 0,4 fte onderwijs willen verzorgen in een basisvaardigheden, dan zijn ze dat deel van de tijd niet meer beschikbaar voor andere onderdelen.
Beschikbaarheid opleiding	Bestaande opleidingen voldoen.	Aanvullende opleidingstrajecten moeten ontwikkeld worden op basis van uniforme eisen voor	Bestaande opleidingen voldoen: er kan gebruik worden gemaakt van eerste- of	Afhankelijk van afspraken van te volgen professionalisering o.b.v. bekwaamheidsprofiel.	Aanpassen eerste- en tweedegraads lerarenopleidingen en PDG-trajecten. Eerste- en	Bestaande opleidingen voldoen: er kan gebruik worden gemaakt van	n.v.t

		de benoeming of tewerkstelling van mbo-docenten basisvaardigheden.	tweedegraads lerarenopleidingen.		tweedegraads lerarenopleidingen leiden ook voor vo op, dat vraagt dat ook voor docenten in het vo zal moeten gelden dat alle docenten opgeleid moeten zijn om les te verzorgen in basisvaardigheden. In het vo wordt momenteel niet over dergelijke maatregelen nagedacht. Het lijkt dus niet uitvoerbaar dat de eerste- en tweedegraads lerarenopleiding hiervoor worden aangepast.	eerste- of tweedegraads lerarenopleidingen.	
Mbo context	Passend bij mbo.	Opleidingstrajecten kunnen passend gemaakt worden op mbo-situatie, hierdoor hoeft enkel gericht te worden op vakinhoud en vakdidactiek die docenten nodig hebben om Nederlands, rekenen	Lerarenopleidingen leiden ook op voor het vo. Uit het veld komt regelmatig kritiek dat er in de lerarenopleidingen met name aandacht is voor het vo en het mbo vaak onderbelicht wordt. Hierdoor voelen	Bijscholing kan passend gemaakt worden op mbo-situatie.	PDG-traject leidt enkel op voor mbo op is dus passend bij mbo.	Lerarenopleidingen leiden ook op voor het vo. In de praktijk is er in de lerarenopleidingen vaak meer aandacht voor de vo-context dan de mbo-context. De docent die voldoet aan de kwaliteitseisen kan	n.v.t.

		of burgerschap te geven op het mbo.	docenten met een lerarenopleiding zich niet altijd voldoende toegerust om in het mbo te werken.			in het meenemen van het team, dit aanpassen op de context van het mbo.	
Eenduidigheid beleid kwaliteit docenten Nederlandse taal, rekenen, burgerschap en/of aantal lesuren basisvaardigheden	Geen eenduidigheid in beleid en omvang aanstelling.	Eenduidigheid in beleid door wettelijke eisen.	Eenduidigheid in beleid door wettelijke eisen.	Afhankelijk van de te maken afspraken over professionalisering en in hoeverre besturen zich aan committeren.	Eenduidigheid in beleid kwaliteit alle docenten mbo door wettelijke eisen.	Afhankelijk van het bevoegd gezag van de instelling en de docent die de taak krijgt om de andere docenten Nederlands, rekenen en burgerschap in het team mee te nemen in recente ontwikkelingen en te professionaliseren op het gebied van vakdidactiek en vakinhoud van de basisvaardigheden.	Eenduidigheid in beleid minimale aantal uren dat les wordt gegeven in de examenonderdelen Nederlands, rekenen, burgerschap. Geen eenduidigheid in beleid kwaliteit docenten Nederlandse taal, rekenen, burgerschap.
Toezicht	Geen specifiek toezicht op opleiding van docenten basisvaardigheden.	Inspectie kan toezicht houden of docenten basisvaardigheden aan de aanvullende opleidingseisen voldoen op basis van administratie van instellingen.	Inspectie kan toezicht houden of docenten basisvaardigheden aan de aanvullende opleidingseisen voldoen op basis van administratie van instellingen.	Geen toezicht van Inspectie op gemaakte afspraken.	Inspectie kan toezicht houden of docenten aan de opleidingseisen voldoen op basis van administratie van instellingen.	Inspectie kan toezicht houden of één docent per team voldoet aan de aanvullende opleidingseisen op basis van administratie van instellingen.	In de praktijk zal de Inspectie hier lastig toezicht op kunnen houden, omdat het gaat om het gemiddelde van een jaar.

Integratie basisvaardigheden met beroepsgerichte onderdelen	Integratie goed mogelijk, doordat beroepsgerichte docenten ook les kunnen geven in basisvaardigheden.	Integratie vraagt om strategisch personeelsbeleid (SHRM) of afstemming binnen team. SHRM: er kan gekozen worden op beroepsgerichte docenten bij te scholen, zodat deze docenten ook Nederlandse taal, rekenen of burgerschap kunnen blijven geven en deze onderdelen geïntegreerd kunnen blijven worden aangeboden. Afstemming binnen team over hoe basisvaardigheden meer beroepsgericht kunnen worden aangeboden.	Integratie vraagt om afstemming binnen team over hoe basisvaardigheden meer beroepsgericht kunnen worden aangeboden.	Integratie vraagt om SHRM of afstemming binnen team. SHRM: er kan gekozen worden op beroepsgerichte docenten bij te scholen, zodat deze docenten ook Nederlandse taal, rekenen en/of burgerschap kunnen blijven doceren en deze onderdelen geïntegreerd kunnen blijven worden aangeboden. Afstemming binnen team over hoe basisvaardigheden meer beroepsgericht kunnen worden aangeboden.	Integratie goed mogelijk, doordat beroepsgerichte docenten ook les kunnen geven in generieke onderdelen.	Integratie goed mogelijk, doordat beroepsgerichte docenten ook les kunnen geven in generieke onderdelen.	Integratie goed mogelijk, doordat beroepsgerichte docenten ook les kunnen geven in generieke onderdelen.
Kwaliteit docenten Nederlandse taal, rekenen en burgerschap gaat omhoog	Nee	Ja, door vereisten te stellen aan de benoeming of tewerkstelling is de verwachting dat de kwaliteit van deze docenten omhoog gaat.	Ja, door vereisten te stellen aan de benoeming of tewerkstelling is de verwachting dat de kwaliteit van deze docenten omhoog gaat.	Afhankelijk van het commitment van het bevoegd gezag van de instellingen.	Ja, door opleidingseisen te stellen is de verwachting dat de kwaliteit van deze docenten omhoog gaat.	Afhankelijk van het commitment van het bevoegd gezag van de instellingen en van de invulling door de betreffende docent.	Nee. Het is wel voor de hand liggend dat docenten zich ook in het onderdeel waarin ze (veel) onderwijs verzorgen

							professionaliseren, maar dit is geen garantie.
Aantal uur dat docenten Nederlandse taal, rekenen en burgerschap geven gaat omhoog	Nee	Naar verwachting is het een te grote investering om docenten bij te scholen die slechts enkele uren onderwijs verzorgen in Nederlandse taal, rekenen of burgerschap, waardoor deze docenten meer uren onderwijs (gaan) verzorgen in een basisvaardigheid.	Naar verwachting is het een te grote investering om docenten bij te scholen die slechts enkele uren lesgeven in Nederlandse taal, rekenen en burgerschap, waardoor deze docenten meer uren onderwijs (gaan) verzorgen in een basisvaardigheid.	Naar verwachting is het een te grote investering om docenten bij te scholen die slechts enkele uren onderwijs verzorgen in Nederlandse taal, rekenen en burgerschap, waardoor deze docenten meer uren onderwijs (gaan) verzorgen in een basisvaardigheid	Naar verwachting is het een te grote investering om docenten bij te scholen die slechts enkele uren lesgeven in Nederlands, rekenen en burgerschap, waardoor deze docenten meer uren les (gaan) geven in een basisvaardigheid.	Nee	Ja, minimale inzet van 0,4 fte.